

A GENFI EGYHÁZ KÁTÉJA

**A KERESZTYÉN TUDOMÁNY TANKÖNYVE GYERMEKEK
SZÁMÁRA**

ÍRTA KÁLVIN JÁNOS 1545.

FORDÍTOTTA

CEGLÉDI SÁNDOR

**PÁPA
1907**

1. Üdv az olvasónak.

Az egyház mindig nagy gondot fordított arra, hogy a gyermekek a keresztyén tudományból alapos oktatásban részesüljenek. E célra nemcsak az iskolák állottak hajdan nyitva, hanem minden egyesnek kötelességévé volt téve, hogy családját becsülettel tanítsa, sőt általános szokás és szabály volt, hogy a gyermekeket azon hitcikkre felől, amelyeket minden keresztyénnek ismernie kell, a templomban kikérdezték. S hogy e vizsga rendben történjék, készült egy tanítási alak, mit Káténak neveztek. De ez időtől kezdve az ördög Isten egyházát borzasztóan megszagatta s szörnyű romlást hozott reá, melynek jelei még most is mutatkoznak a világ legnagyobb részén, s így ezt a szent rendet is fölforgatta, és nem hagyott meg egyebet, mint néhány haszontalanságot, melyek csak babonát szülnék s nem épülést; s az egész cselekményt konfirmációnak nevezik, pedig telve van oly nevetséges mozdulatokkal, melyeknek semmi alapjuk sincs, s igazán csak majmokhoz illenének. Amit most előadunk, nem más, csak az a szokás, amit hajdan a keresztyének, s az Isten igaz tisztelői tartottak, s ami soha feledésbe nem ment addig, míg az egyház teljesen meg nem romlott.

KÁLVIN JÁNOS: KRISZTUS AZON HŰ SZOLGÁINAK, KIK FRISIA KELETI RÉSZÉBEN AZ EVANGÉLIOM IGAZ ISMERETÉT HIRDETIK, ÜDVÖZLETÉT KÜLDI.

Mivel minden módon rajta kell lennünk, hogy a hit egysége, melyet Pál annyira ajánl, ismét felragyogjon közöttünk, e célra legmegfelelőbb gyanánt a közönséges keresztséggel összefüggésben álló ünnepélyes hitvallást kellett felújítani. S ezért nemcsak annak kelle óhaj tárgyát képezni, hogy a kegyes tudományban mindenek között egység uralkodjék, hanem annak is, hogy minden egyházban egyforma legyen a vallásoktatás (katekhizálás) alakja. De mivel sok oknál fogva alig lehet odáig is eljutni, hogy minden egyháznak meglegyen a maga tanalakja, azért nem kell felettébb szorgalmazni a dolgot, csak a tanbeli változatosság mégis Krisztushoz vezéreljen mindenkit, hogy az Ő igazsága kötözzön bennünket egy testté, növeljen egy lélekké, úgyannyira, hogy ami a hit főbb igazságait illeti, teljesen egy nézetet valljunk. Azon vallásoktatók, kik nem e célra törekednek, azonkívül, hogy az egyház ellen a lázongás csírájának elvetése következtében halálosan vétkeznek, még a keresztség megszenteltetését is előidéznek.

Mert mi haszna van a keresztségnek, ha nem az a fundamentum többé, melyen mindenek egy hitbe forrnak össze? Ezért azoknak, akik kátét adnak közre, igen óvakodniuk kell attól, hogy valami vakmerő új tan által nemcsak a jelenre, hanem a jövőre is, egyrészt a kegyességre csapást, másrészt az egyházra halálos sebet ne mérjenek. Szükségesnek láttam ezt előrebocsátani; így legalább az olvasók is átallátják, hogy, amint helyes is, én is nagy fontosságot tulajdonítottam annak, hogy kátémban csak oly tanokat adjak elő, melyekben minden hívő lélek közakarattal megegyez. S akik művemet ép érzékkel és józan elmével olvassák, beismerik, hogy fáradtságom nem volt haszon nélkül. Bízom abban, hogy munkám, ha mindenkit nem elégít is ki, de legalább, mivel az olvasók hasznosnak látják, szíves fogadtatásra talál. Tudom, hogy némelyeknek ki5fogásuk lesz azellen, hogy művemet latin nyelven írtam, de emellett sok körülmény szól, melyek közül csak néhányat akarok felhozni a gáncs elkerülésére. A keresztyén világ jelen zavaros állapotában, azt gondolom, hasznos, ha vannak nyilvános bizonyítékok, melyekről az egyes egyházak, ámbár egymástól földrajzilag távol esnek, s mégis ugyanazon keresztyén hitet vallják, egymásra ismerhetnek. Mert azon kívül, hogy az ily bizonyítékok a kölcsönös erősítésre igen alkalmasak, mi kívánatosabb, mint az, hogy egymásnak kölcsönösen jót kívánván, egyik a másikat ajánlja kegyes vágygal a jó Istennek.

Régebben, mikor még állt és virult a hitbeli egység, a püspökök e célból zsinati leveleket szoktak még a tengeren túlra is küldeni, hogy e levelekkel az egyházak között való közösséget ápolják. A keresztyén világ mostani nyomorult állapotában mennyivel szükségesebb, hogy azon néhány egyház, mely szétszórva s az Antikrisztus istentelen zsinagógáitól mindenfelől körülfogva helyesen imádja Istenét, a szent összetartozás jegyét adja s vegye közösen, s e jegy indítsa őket az összetartásra, melyet említettem. S ha ez manapság is oly szükséges, mit gondoljunk a jövődőről? Emiatt oly kétség gyötör, hogy alig merek gondolni is rá. Ha Isten csodálatos módon segítségünkre nem jó az égből, úgy sejttem, hogy valami rettenetes nyomorúság szakad a világra. Vajha gyermekeink mihamarább meggyőződnenek afelől, hogy amit mondtam, inkább jóslat, mint következtetés! Ezért rajta kell lennünk, hogy az egyházak

azon maradványait, melyek halálunk után még meglesznek, vagy felbukkannak, írásainkkal összegyűjtjük. Más írók előadhatják, hogy a vallás dolgában mi volt mindannyiunk véleménye, de ékebben szóló tanúság máshonnan nem nyerhető arra vonatkozólag, hogy egyházaink között a tekintetében minő megegyezés volt, mint a kátékból.

A káték nemcsak azt mutatják meg, hogy mit tanított egy ember, hanem azt is, hogy gyermekkoruk óta mily tanítással láttunk el egyformán tudóst és tudatlant, hogy e tanítás minden hívőre nézve a keresztyén közösség ünnepélyes jelképe gyanánt szolgáljon. S éppen ez volt legfőbb okom e Káté kiadására. De nagy szerepet játszott ebben egy másik körülmény is; Ugyanis többek ajakáról hallám, hogy szeretnék, ha Kátét írnék, mert azt gondolták, hogy érdemes lesz azt olvasni. Igazuk volt-e, vagy tévedtek: ezt megítélni nem az én feladatom, de méltányos dolog volt részemről, ha óhajuknak megfelelni iparkodtam. Sőt egy más körülmény is nyomasztó kényszerrel tartott vissza a késedelemtől. Mert ezelőtt hét esztendővel adtam ki a vallás rövid foglatát Káté elnevezés alatt és féltem, hogy ha e művem nyilvánosságra hozásával elejét nem veszem, a Káté ismét használaton kívül marad; s ezt nem szerettem volna. Tehát ha a közjót akartam szolgálni, arra kellett gondolnom, hogy jelen művem, melyet jobbnak tartok, amannak helyét elfoglalja. Ezenkívül följegyzésre érdemes dolognak tartom, hogy a világ meggyőződhet afelől, hogy mi, kik az egyház megjavításán fáradozunk, mindenütt szívvel-lélekkel rajta vagyunk, hogy a katechizálásnak, mely a pápaság alatt ezelőtt néhány évszázaddal kiment a divatból, mintegy újra megadjuk a polgárjogot. Mert hasznossága miatt e szent intézményt nem tehet eléggé ajánlani, s viszont: nem lehet eléggé helyteleníteni a pápistáknak azt a bűnös visszaélését, hogy a katechizálást gyerekes haszontalanságra változtatva nemcsak megszüntették, hanem tisztátalan s istentelen babona ürügyéül is gyalázatosan fölhasználták. Mert azt a parázna hiterősítést, melyet helyére állítottak, tündöklő ceremóniákkal és mindenféle pompa álcsillogásával halmozták el; de ha mégannyira akarják is ékesíteni, csak kárhozatos istenkáromlással ékesgethetik, s ha azt hányják is föl, hogy a keresztségnél is magasabb szentség, s ha félkeresztyéneknek nevezik is azokat, kik bűzös olajukkal nincsenek megkenve, mégis cselekményükben semmi egyéb, mint színészi taglejtés, idétlen majmolás, minden szellemi mérkőzés kizárásával.

Ezt pedig, kedves Testvéreim az Úrban, éppen nektek azért akarom elmondani, mivel némelyek társaságotokból azt írják, hogy ti szerettek s többen gyönyörködnek műveimben, sőt mások levélben egyenesen kértek arra, hogy kedvükért kezdjek e művembe. Egyébként az is elégséges ok lett volna munkám kiadására, amit már rég hallottam felöleték kegyes és tekintélyes férfiak szájából, s amivel lelkemet egészen lekötölezték. Most pedig, bár hiszem, hogy magatoktól is kívánságom sze7rint jártok el, kérlek titeket, hogy művemet, irántatok való jóindulatomnak e bizonyítékát, vegyétek jó szívvel. Az Úr neveljen titeket egyháza épülésére a bölcsesség, okosság, buzgóság és erő lelkével napról-napra.

Genfben, 1545. november 28-án.

2. A Hit

A HIT

Lelkipásztor: Mi az emberi élet fő célja?

Gyermek: Isten megismerése.

L. Miért mondod ezt?

Gy. Mivel azért teremtett s helyezett minket e világba, hogy bennünk dicsőíttessék. Kötelességünk hát, hogy élünk, melyet tőle vevünk, dicsőségére fordítsuk.

L. Mi a legfőbb jó az emberre nézve?

Gy. Ugyancsak Isten megismerése.

L. Miért tartod ezt magadra nézve legfőbb jónak?

Gy. Mivel ha ez megszűnik, boldogtalanabbak vagyunk az állatoknál.

L. Ebből eléggé látjuk, hogy emberen nagyobb baj nem eshetik, mint ha nem Isten szerint él.

Gy. Úgy van.

L. Mit nevezünk Isten igaz és helyes megismerésének?

Gy. Mikor úgy ismerjük meg, hogy köteles tiszteletét is megadjuk.

L. Igaz tisztelésének mi a módja?

Gy. Ha benne van minden bizodalmunk; ha Őt egész életünkben tisztelni kívánjuk, akarata teljesítésével; ha hozzá imádkozunk mindannyiszor, mikor baj üldöz; ha nála keresünk üdvösséget és minden kérhető jót; ha végül úgy szívvel, mint szájjal, minden jó egyedülvaló szerzőjének Őt tartjuk.

L. De hogy rendben haladjunk s mindent megmagyarázzunk, mondd meg, felosztásodban melyik az első pont?

Gy. Hogy Istenbe helyezzük minden bizodalmunkat.

L. Hogyan történhetik ez?

Gy. Ha Őt mindenhatónak és tökéletes jóságúnak ismerjük.

L. Elég ez?

Gy. Nem.

L. Miért?

Gy. Mivel méltatlanok vagyunk, hogy a mi megszabadításunkkal mutassa meg hatalmát, s hogy üdvözítésünkben mutassa meg jóságát.

L. Tehát mire van még szükségünk? Gy. Biztosaknak kell lennünk afelől, hogy ő szeret, hogy Atyánk, és üdvösségünk szerzője óhajt lenni.

L. Honnan tudjuk ezt?

Gy. Igéjéből, melyben tudtukra adja Krisztusban való könyörületességét, s biztossá tesz irántunk való szerelméről.

L. Istenbe vetett bizodalmunknak alapja tehát, hogy Őt a Krisztusban megismerjük? (Ján. XVII. 3.)

Gy. Minden bizonnyal.

L. Mondd el egy pár szóval, hogy mi az összege Isten megismerésének?

Gy. Bennfoglaltatik ez abban a hitformában, melyet minden keresztyének közösen vallanak. Közönségesen apostoli hitformának nevezzük, mert az egyház keletkezésétől fogva minden kegyes hívő elfogadta, s mert vagy az apostolok szájából származik, vagy legalább tanításukból van hűségesen összeállítva.

L. Mondd el az apostoli hitformát.

Gy. Hiszek az Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében; és a Jézus Krisztusban, egyszülött fiában, mi Urunkban, ki fogantaték Szentlélektől, születék szűz Máriától, szenvedte Pontius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették; szálla alá poklokra, harmadnapon a halálból feltámadta, felméne a mennyekbe, üle a mindenható Atyaistennek jobbjára, onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek Szentlélekben, a szent, egyetemes egyházban, szentek egyességében, bűneinknek bocsánatában, a testnek feltámadásában, az örök életben. Amen.

L. Hogy e hitvallást részeiben is jobban megértsd, mondd meg, hány részre osztjuk?

Gy. Négy főrésze.

L. Melyek azok?

Gy. Az első rész az Atya Istenre vonatkozik. A második rész Jézus Krisztusról szól, s az emberi nem megváltását foglalja magában. A harmadik rész a Szentlélekkel foglalkozik. A negyedik az egyházzal s Istennek iránta való kegyelméről beszél.

L. Ha Isten egy, miért említasz nekem hármat, Atyát, Fiút és Szentlelket?

Gy. Mivel Istennek egy lényegében fel kell ismernünk az Atyát, ki mindennek kezdete és eredete, minden dolog első oka, aztán a Fiút, ki az ő örök bölcsessége, s végre a Szentlelket, mintegy a mindenségre kiöntött erejét, amely mégis örökké benne nyugoszik meg.

L. Így hát ugye azt mondod, hogy nem képtelenség, ha az egy istenségben három különböző személyt állapítunk meg. Isten ezzel még nincs részekre osztva.

Gy. Közéről sem.

L. Mondd el az első részt!

Gy. Hiszek az Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében.

L. Miért mondod atyának?

Gy. Krisztusra való tekintetből, ki az Ő bölcsessége, kit szült minden időknek előtte, kit elküldött a világra, és saját fiának vallott. Ebből értjük meg, hogy mivel Isten Jézus Krisztus atyja, nekünk is atyánk.

L. Mit gondolsz, miért mindenható Ő?

Gy. Mert hatalma nem olyan, melyet ne gyakorolna; hanem minden hatalmában és kezében vagyon, bölcsessége igazgatja a világot, ítéletével rendel el mindeneket, s minden teremtményével úgy rendelkezik, amint jónak látja.

L. Tehát azt mondod, hogy Isten hatalma nem tétlen, s azt gondold, hogy keze mindig a munkán, s hogy minden Óáltala s rendeléséből történik.

Gy. Igen.

L. Miért mondod, hogy ég és föld teremtője?

Gy. Mivel munkáiban mutatá meg magát nekünk, s azokban 10 is kell Őt keresnünk. Mert lényegét a mi értelmünk be nem fogadhatja. Tehát a világ mintegy tükör, melyben Őt láthatjuk meg annyira, amennyire megismernünk haszonnal jár.

L. A föld és ég alatt nem érted-e a rajtuk kívül lévő teremtményeket is?

Gy. De igen. Azonban e két névben össze van foglalva minden, mert minden létező vagy égi, vagy földi.

L. De miért mondod Istent csak teremtőnek, mikor a teremtményeket állapotukban megőrizni sokkal nagyobb dolog, mint egyszer megteremteni?

Gy. Az a szavacska nem is jelenti, hogy Isten teremtményeit egyszer s úgy alkotá, hogy aztán minden gondjukat elveté magától. Sőt azt kell tartanunk, hogy amint a világot egyszer megteremté, úgy most fenntartja, s a földet minden más teremtménnyel egyetemben erejével, mintegy karjával őrzi. Ezenkívül abból, hogy így mindent kezében tart, az is következik, hogy Ő ura és kormányzója mindeneknek. Ennélfogva abból, hogy ő az ég és föld teremtője, azt kell megértenünk, hogy ő amaz egy, ki bölcsességével, jóságával, hatalmával a természet pályafutását igazgatja, ki esőnek és szárazságnak, jégnek s egyéb csapásoknak, szép időnek egyaránt szerzője; Ő az, ki kegyelmeivel a földet megtermékenyíti s megint terméketlenné teszi, elvonva róla áldó jobbát, akitől jó egészség és betegség; akinek uralma alatt áll minden, intésének engedelmeskedvén.

L. Mit mondunk az istentelenekről és az ördögökről? Ezek is alá vannak vetve hatalmának?

Gy. Bár lelkével nem kormányozza őket, mégis hatalmával úgy féken tartja ezeket is, hogy engedelme nélkül mozdulni sem tudnak. Sőt akaratának szolgálivá teszi őket, úgy hogy kívánságuk s szándékuk ellenére kényszerülnek arra, amit ő jónak lát.

L. Mi haszon járul rád e dolog megismeréséből?

Gy. Igen sok. Mert szerencsétlenek volnánk, ha az istenteleneknek Isten akarata ellenére minden szabad volna; nem lennénk nyugton, s mindig arra gondolnánk, hogy a gonoszok szenvedélyének ki vagyunk téve. De ha tudjuk, hogy Isten akarata mint egy vár, fogva tartja őket s engedelme nélkül semmit nem tehetnek, akkor megnyugszunk, kivált, ha halljuk Isten ígését, hogy Ő lesz védőnk s üdvösségünk oltalmazója.

L. Térjünk át a második részre!

Gy. Ez így hangzik: Hiszek a Jézus Krisztusban, egyszülött Fiában, mi Urunkban.

L. Mit tartalmaz ez főképpen?

Gy. Hogy Isten Fia megtartónk. Együttal megtanít arra is, hogyan váltott Ő meg a haláltól, s hogyan szerzé meg életünket.

L. Mit jelent ez a szó: Jézus?

Gy. Szabadító. E nevet az Úrnak angyal adta Isten parancsára. (Máté I. 21.)

L. S ez ugyebár többet ér, mintha emberektől nyerte volna?

Gy. Mindenesetre. Mert ha Isten így akarja nevezni, akkor bizonyára szabadítónak is kell lennie.

L. Mit jelent a Krisztus név?

Gy. E név fejezi ki még jobban tisztét, mert azt jelenti, hogy Isten kente fel királlyá, főpappá és prófétává.

L. Honnan tudod ezt?

Gy. Mert a Szentírás e három tisztességhez szokta csatolni a felkenést, s e három tisztet gyakorta tulajdonítja is Krisztusnak.

L. Milyen olajjal kente fel?

Gy. Nem oly látható olajjal, aminőt régen királyok, főpapok és próféták felkenésére szoktak használni, hanem valami kiválóbbal: azaz Szentlelke kegyelmével, mely ama külső felkenésnek benső lényege. (XLV. zsolt.)

L. Milyen az a királyság, melyet említél?

Gy. Lelki, mivel Isten ígésében és Lelkében áll, s ezek magukkal hozzák az igazságot és az életet.

L. S minő a papsága?

Gy. Kötelesség és tisztesség, hogy Isten színe előtt megjelenjen, s a kegyelmet elvegye, hogy neki kedves áldozatot mutasson be, s ezzel haragját kiengesztelje.

L. Miért mondod Krisztust prófétának?

Gy. Azért, mert a világra eljövén, magát az Atya köve12tének s tolmácsának vallá, és pedig azért, hogy az Atya akarátát teljesen megmagyarázván, véget vessen minden kijelentésnek és prófétálásnak.

L. Érzed ennek valami hasznát?

Gy. Sőt Isten mindez intézkedése csak javunkra szolgál, mert Krisztust csak azért ajándékozta meg e dolgokkal az Atya, hogy velünk közölje, s így mindnyájan merítsünk az ő teljességéből.

L. Magyarázd meg ezt kissé bővebben!

Gy. Krisztus Szentlélekkel vala teljes, megáldatott Isten minden javainak tökéletes bőségével, hogy mindenét ki ossza közöttünk, mindannyiunknak azon mérték szerint, amint Isten jónak látta. Így belőle, mint egyedülvaló forrásból merítjük mindazon lelki javakat, melyek birtokukban vannak.

L. Mit használ nekünk királysága?

Gy. E jótétemény lelkiismeretünket szabaddá teszi, lelki kincsekkel gazdagít, hogy szentül és kegyesen éljünk, s egyszersmind ad erőt arra, hogy lelkünk örök ellenségeit, a bűnt, testet, sátánt s a világot legyőzhessük.

L. S miért hasznos ránk nézve a főpapsága?

Gy. Először azért, mert ez oknál fogva közbenjárónk, ki bennünket az Atyával megbékéltet, másodsor, mivel általa nyílik előttünk út az Atyához, hogy színe elé bizalommal járuljunk, s neki áldozatul ajánljuk magunkat, s mindent, ami a miénk. S így bennünket a főpapságban mintegy hivataltársaiva teszen.

L. Hátra van prófétasága.

Gy. Mivel Isten Fiára bízta a tanítást övéi között, prófétaságának célja, hogy megtanítsa őket az Atya igaz ismeretére, nevelje igazságban s Isten házának tanítványaivá tegye őket.

L. Mindezzel hát azt akarod mondani, hogy Krisztus neve három tisztet foglal magában, melyeket az Atya a Fiúra azért bízott, hogy azok gyümölcsét és hatását övéire átszármasztassa. Gy. Igen. L. Miért mondod Krisztust Isten egyszülött Fiának, mikor Isten mindannyiunkat gyermekeinek nevez?

Gy. Ha Isten fiai vagyunk, ezt nem a természettől vettük, csak örökbefogadás és kegyelem által. Isten akar minket gyermekeinek tekinteni. De az Úr Jézus, ki az Atya állagábóli született s vele egylényegű, teljes joggal nevezhető Isten egyszülött Fiának, mert egyedül ő természet szerint való gyermeke.

L. Úgy érted hát ezt, hogy e tisztesség csak az Ő sajátja, csak Őt illeti meg természetsszerűleg, velünk azonban csak ingyen s oly mértékben közöletik, amely mértékben Krisztus tagjai vagyunk?

Gy. Igen. Tehát erre a közöletésre való tekintettel neveztetik Ő egyebütt sok testvére között első szülöttnek.

L. Hogy érted azt, hogy Krisztus a mi Urunk? Gy. Úgy, hogy Isten rendelése szerint mindannyian hatalma alatt állunk, hogy Isten országát a földön és égen Ő kormányozza, embereknek és angyaloknak feje.

L. Mire tanít az, ami eztán következik?

Gy. Azt mutatja, hogyan kente fel az Atya a Fiút szabadítónkká, hogy tudniillik a Fiú testet vón magára, s mindent elvégezett, ami üdvösségünkre szükséges vala, úgy, amint az apostoli hitformában el van mondva.

L. Mit jelent e két mondat: Fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától?

Gy. Hogy a szűz méhében formáltatott, annak állagából, hogy igazában Dávid magvává legyen, amint a próféták jóslataikban előre megmondák, s ez a Lélek csodás titkos hatásának következménye, nem pedig férfúval való közösködése.

L. Tehát szükséges vala, hogy testünket felöltözzze?

Gy. A legnagyobb mértékben, mivel az engedetlenséget, melyet Istennel szemben ember követett el, emberi természetben is kelle kiengesztelni. S másként közbenjáróvá sem lehetett volna Isten és ember megbékéltetésére.

L. Tehát azt mondod, hogy Krisztusnak emberré kelle lennie, hogy mintegy saját személyünkben töltse be üdvözítésünk tisztét?

Gy. Azt gondolom, mert tőle kell kölcsönvennünk mindazt, amink nincs, s ez másként nem is történhetik.

L. De miért történt Krisztus nemzetése a Szentlélek által, s mért nem a rendes természetes úton?

Gy. Mert az embernek magva teljesen megromlott, s Isten Fia nemzetésekor a Szentlélek erejének kelle közremunkálnia, hogy e romlottságtól mentes maradjon, s viszont teljes legyen tökéletes tisztasággal.

L. Ebből hát azt tanuljuk meg, hogy az, ki másokat megszentel, tiszta minden folttól, s hogy úgy szóljak, anyja méhében Istennek szenteltetett eredendő tisztasága által, s az emberi nem általános romlottsága Őt nem szennyezé be.

Gy. Így értem.

L. Miért térsz át születéséről egyenesen halálára, mellőzve egész élete történetét?

Gy. Mert most nem beszélünk semmi oly dologról, mely megváltásunkkal nincs oly szoros kapcsolatban, hogy szinte annak lényegét magában foglalja.

L. Miért nem mondod egyszerűen, hogy meghalt; miért emlegeted a tiszt nevét, ki alatt szenvedte?

Gy. Nem a történelmi hűség okáért, hanem azért, mert mert tudnunk kell, hogy halála elítéltetéssel volt egybekötve.

L. Magyarázd meg világosabban!

Gy. Meghalt, hogy megérdemlett büntetésünket elszenvedje, s így attól megváltson. Mivel bűnös voltunkoz képest Isten ítélete is sújtott volna, elhatározta, hogy helyettünk földi bíró elé áll s annak szája által elítéltetik, hogy viszont mi a mennyei Úrnak trónja előtt felmentessünk.

L. De Pilátus ártatlannak nyilvánítja s így nem ítéli el gonosztevő gyanánt.

Gy. Mindkét dolgot figyelembe kell vennünk. Mert ártatlanságát azért tanúsítja a bíró, hogy ezáltal bebizonyuljon, hogy nem saját gonosztetteiért bűnhődött, hanem a mieinkért. Ugyane bíró ünnepélyesen mégis ítéletet mond felette, s ezáltal napfényre jó, hogy a megérdemlett ítélet súlyát helyettünk kezesünk gyanánt elviselé, s ezáltal a vádtól megmentett.

L. Jól mondád. Mert ha bűnös lett volna, nem lett volna alkalmas kezes arra, hogy idegen bűn bűntetését hordozza. Hogy pedig elítéltetése ránk nézve a szabadulást eredményezze, a gonosztevők közé kellett számíttatnia.

Gy. Így értem.

L. Többet jelent, hogy keresztre feszítettet, mint, ha más halálnem érte volna?

Gy. Mindenesetre. Pál is erre tanít, mikor azt írja, hogy a keresztre azért feszítették, hogy hordozza kárhoztatásunkat, s minket attól megszabadítana. Mert e halálnem átokkal vala sújtva. (V. Mó z. XXI. 23.)

L. Hogyan? Hát nem szolgál Isten Fiának kisebbségére, ha azt mondjuk, hogy Isten színe előtt is átok alá vettetett?

Gy. Nem, mert midőn az átkot magára vette, egyszersmind megszüntette azt, s valójában sohasem szűnnek meg áldott lenni, hogy minket áldásában részesítsen.

L.Folytasd!

Gy. S amennyiben az emberi vétekre büntetés gyanánt a halál szabott, az Isten Fia elszenvedte, s ezáltal le is győzte. Hogy pedig halálának valósága annál világosabb legyen, azt akará, hogy egyéb emberek módjára koporsóba helyeztessék.

L. De úgy látszik, e győzelemhől semmi haszon sem hárul ránk, ha mi is meghalunk.

Gy. Ez nem jelent semmit, mert a hívők halála most nem egyéb, mint átmenetel egy jobb életre.

L. Ebből az következik, hogy többé nem kell a haláltól úgy rettegnünk, mint valami borzasztó dologtól, de rendületlen lélekkel követnünk kell vezérünket, a Krisztust, mert amint Ő nem veszett el a halálban, minket sem enged elveszni.

Gy. Ezt kell cselekednünk.

L. Mit értesz az ő poklokra való leszállásán?

Gy. Amint Péter mondja, Ő nemcsak a közhalált szenvedé el, hanem a halál kínjait is. (Csel. II. 24.) E kínok alatt azokat a borzasztó gyötretetéseket értem, melyek lelkére nehezettek.

L. Mondd el Krisztus szenvedéseinek okát és módját!

Gy. Midőn Isten ítélőszéke elé állott, hogy a bűnösökért eleget tegyen, ama borzasztó kétségnek kellel6gyötörni lelkét, hogy Isten Őt elhagyta, sőt ellene fordult. E lelki kínokban kiáltotta fel az Atyához: "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?" (Máté XXVII. 46.)

L. Tehát haragudott rá az Atya?

Gy. Semmi esetre. De e szigort azért alkalmazá vele szemben, hogy beteljesedjék, ami megjelentetett Ézsaiás által: "Megsebesítettett álnokságainkért, megrontatott bűneinkért".

L. De ha Isten vala, hogy rettegetett attól, hogy Isten elhagyja?

Gy. Azt kell gondolnunk, hogy embervoltának érzése mondatá vele e szavakat. S hogy ez megtörténhessék, rövid időre isteni mivolta elgyengült, azaz nem fejté ki erejét.

L. De hogyan történhetett, hogy Krisztus, a világ üdvössége, ily ítélet alá vettetett?

Gy. Nem úgy vevé ez ítéletet, hogy alatta is maradjon. Mert az említett félelem csak úgy fogta el, hogy kétségbe nem ejtheté, sőt küzdött a pokol hatalmával, megtörte azt, és lába alá veté.

L. Ebből látjuk, hogy minő különbség van azon lelkiismereti kínok között, melyeket ő szenvedett el, s azok között, melyek a bűnösöket gyötrik, kiket a haragvó Isten karja üldöz. Mert ami Krisztus kínjában mulandó vala, az emezekében örök, s ami Krisztuséban csak sértő fullánk, az emezekében halálos fegyver, hogy úgy szóljak, szívük keresztülütésére.

Gy. Igen, mert Isten fia a legborzasztóbb kínok között sem szűnt meg reményleni az Atyában. De a bűnösök, kiket Isten ítélete sújt, kétségbeesésbe zuhannak, zúgolódnak ellene, sőt nem átalják nyíltan káromolni.

L. Ebből ugyebár megtudhatjuk, hogy Krisztus halála mily gyümölcsöt termett a hívő számára?

Gy. Igen. Először látjuk, hogy e halál áldozat, mellyel Istent engesztelé ki bűneinkért s az ő haragját csillapítá le, s vele minket megbékéltetett. Aztán látjuk, hogy vére oly fürdő, mely lelkünket minden szennytől megtisztítja, s végül látjuk, hogy e halál törlé el bűneink emlékezetét, hogy többé17 Isten szeme elé ne kerüljenek, s így a kötelezvény, mely ellenünk Isten kezében vala, megsemmisült.

L. Más haszna nincs Krisztus halálának?

Gy. De van. Mert e halál következtében leszünk valóban mintegy Krisztus tagjaivá, ez által feszítjük keresztre ó emberünket, ez öli meg a bűnnek testét, hogy többé ne uralkodjanak bennünk a test gonosz kívánságai.

L. Folytasd!

Gy. Következik harmadszor, hogy feltámadt a halálból. Ezáltal megmutatá, hogy Ő a bűnnek s halálnak legyőzője. Mert feltámadásával a halált megszünteté, az ördög láncait szétépte s annak egész hatalmát semmivé tevé.

L. Hányszoros haszna van ránk nézve feltámadásának?

Gy. Háromszoros. Az első az, hogy feltámadása által nekünk tökéletes megigazolást szerzett. (Róm. IV. 24.) Második hasznunk az, hogy feltámadása biztos zálog arra, hogy egyszer mi is feltámadunk dicsőséges halhatatlanságra. (I. Kor. XV.) Harmadik hasznunk az, hogy e feltámadás által mi is feltámadunk már most új, tiszta és szent életre, Isten. parancsainak követésére.

L. Menjünk tovább!

Gy. Felméne a mennyekbe.

L. Úgy felment, hogy többé nincs a földön?

Gy. Úgy. Mert miután minden tisztjét teljesíté, mit az Atya rábízott, s a mi üdvösségünkre szolgált, nem volt szükség többé a földön járnia.

L. Mily javak hárulnak ránk Krisztus mennybemeneteléből?

Gy. Kettős hasznunk van belőle. Krisztus az égbe a mi nevünkben ment, amint a földre is értünk jöve, s ezáltal az égbe vezető utat előttünk megnyitotta, hogy az ajtó, melyet bűneink miatt Isten bezárt előttünk, újra felnyílják. Isten előtt pedig közbenjárónk s védelmezőnk gyanánt jelenik meg.

L. De hát Krisztus mennybemenetelével örökre elvált tőlünk?

Gy. Nem. Sőt ellenkezőleg, azt mondá, hogy velünk lesz a világ végéig.

L. Testi értelemben kell-e venni, hogy velünk lakozik?

Gy. Nem. Mert más az Ő teste, mely az égbe emelteték, s más ereje, mely mindenekre kiöntetik.

L. Mit értesz azon, hogy üle az Atyának jobbára?

Gy. E szavak azt jelentik, hogy Isten az ég és föld felett való uralkodással s mindeneknek igazgatásával Krisztust bírta meg. L. Mit jelent Isten jobbkeze, s hogy ő e jobb felől ül?

Gy. A hasonlat a fejedelmekről van véve, kik jobbkezüik felől helyetteseiket szokták ültetni. L. Tehát úgy érted, mint Pál apostol előadja, hogy ti. Krisztus az egyház fejévé tétetett, minden királyok fölé emeltetett s nyere oly méltóságot, mely minden méltóság felett való. (Fil. II. 9.)

Gy. Igen.

L. Menjünk tovább!

Gy. S onnan eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. E szavaknak az az értelmük, hogy amint a tanítványok látták Őt égbe emelkedni, úgy ismét eljő ítéletre.

L. Ha az ítélet napja a világ vége előtt meg nem léssen, hogy mondd azt, hogy az emberek közül még némelyek élnek; hiszen mindenkinek meg kell egyszer halnia?

Gy. E kérdésre megfelelt Pál, mikor azt állítja, hogy azok, akik még élnek az ítélet idején, hirtelen való változással megújhódnak, s levetvén testük rothadandóságát, felöltözik a rothadatlanúságot. (I. Kor. XV.)

L. Tehát azt gondolod, ugye, hogy e változás rájuk nézve olyan lesz, mint a halál, mert előző természetük végét s az új élet kezdetét fogja jelenteni?

Gy. Azt gondolom.

L. Örül-e lelkünk valamennyire azon, hogy Krisztus a világ bírása gyanánt eljövend? Gy. Igen, örvend; mert tudjuk, hogy csak üdvösségünkre jó.

L. Nem illik hát félnünk ez ítélettől, hogy ránk nézve borzasztó leszen.

Gy. A legkevésbé sem. Hiszen csak az Ő ítélőszéke elé kell állnunk, aki nekünk oltalmazónk, s aki ügyünket kezébe vevé.

L. Térjünk át a harmadik részre.

Gy. Hiszek a Szentlélekben.

L. Miért szükséges nekünk, a Szentlélekben való hit?

Gy. Azért, mert ezáltal tudjuk meg, hogy amint Isten megváltott és megtartott Fia által, úgy a Szentlélek által teszi minket e megváltás és üdv részeseivé.

L. Hogyan?

Gy. Ha Krisztus vére megtisztít is, mégis szükséges, hogy a Szentlélek meghintszen azzal megtisztulásunkra.

L. Magyarázd meg világosabban!

Gy. Azt gondolom, hogy a Szentlélek, míg szívünkben székel, Krisztus hatalmát érezteti velünk. Mert a Szentlélek megvilágosítása által történik, hogy értelmünkkel Krisztus jótéteményeit megfoghatjuk, a Szentlélek vési be azokat szívünkbe, s egyedül a Szentlélek ad nekik bennünk helyet. Újjászül, új teremtményekké teszen. Tehát mindazon ajándékokat, melyek Krisztus által részünkké lesznek, a Szentlélek ereje által vesszük.

L. Menjünk tovább!

Gy. Következik a negyedik rész, melyben azt valljuk, hogy hiszünk egy közönséges anyaszentegyházban.

L. Mi az egyház?

Gy. Azon hívők testülete és társasága, akiket Jsten az örök életre eleve elrendelt.

L. Ezt a cikket is hinnünk kell-e?

Gy. Bizonyára, mert különben Krisztus halálát haszontalanná s mindazt semmivé tesszük, amiről eddig beszéltünk. Mert ez az eddig tárgyalt hitigazságoknak következménye.

L. Ugyebár úgy érted, hogy mindeddig az üdvösség eredetéről beszéltünk, annak alapját mutattuk meg, midőn azt mondók, hogy minket Isten Krisztus érdeméért és közbenjárására, szerelmébe fogadott, s hogy e kegyelmet bennünk Szentlelke erejével megerősíti. Az egyház által pedig e dolgok következménye nyilvánvalóbb lesz, hogy hitünk valóságban épülve annál szilárdabb legyen. Gy. Úgy van.

L. Miért mondod az egyházat szentnek?

Gy. Mivel Isten azt, akit elválasztott, megigazítja, szentté, ártatlan életűvé teszi, hogy benne dicsősége tündököljön. Ezt akarja Pál is, midőn figyelmeztet, hogy Krisztus az egyházat, melyet megváltott, megszentelte, s dicsőségessé, mocsoktalanná tevő.

L. Mit jelent a közönséges vagy egyetemes, vagy katolikus elnevezés?

Gy. Azt jelenti, hogy amint minden hívőknek egy a feje, úgy egy testté is kell forradniok, hogy az egész földön csak egy egyház legyen.

L. Mit jelent az, amit folytatólag a szentek egyessége felől mondtál?

Gy. Ez magyarázza meg világosabban az egyház tagjai között levő egyességet. S egyúttal ez érteti meg velünk azt is, hogy Istennek az egyházzal közlött minden jótéteménye közös haszna s üdve minden hívőnek, mert a szentek egymással közösségben vannak.

L. De tökéletes-e a szentség, melyet az egyháznak tulajdonítasz?

Gy. Míg a világban harcol, természetesen nem, mert gyakran erőtlenségekkel kell küzdenie, s a vétkek maradványaitól mindaddig nem tisztul meg egészen, míg teljesen össze nem forr Krisztussal, fejével, ki megszenteli.

L. Megismerhetjük-e az egyházat úgy is, ha nem hiszünk benne?

Gy. Istennek van ugyan látható egyháza is, melyet ő bizonyos ismertető jelekkel látott el; de itt voltaképpen azok gyülekezetéről van szó, kiket titkos kiválasztásával vett fel az üdvösségbe. De ezt szem teljességgel nem láthatja, jel nem mutatja.

L. Mi következik eztán?

Gy. Hiszem bűneimnek bocsánatát.

L. Mit jelent a bocsánat szó?

Gy. Hogy Isten ingyen való kegyelméből elfedezi és nem nézi a hívők vétkeit, ítélet alá nem vonja, s nem bünteti meg őket.

L. Ebből az következik, hogy mi saját elégtételünkkel meg nem szerezhettük Istentől a bűnök bocsánatát?
Gy. Nem szerezhettük meg, mert Krisztus maga fizetett meg értünk s szenvedé el a büntetést. Részünkről 21 semmi elégtétellel sem járulhatunk Isten elé, hanem tisztán az ő végtelen jóságából ingyen vesszük ezt a jótéteményt.

L. Miért helyezed a bűnök bocsánatát az egyház után?

Gy. Mivel ezt senki meg nem szerezheti, ha már előbb nem egyesült Isten népével, s a Krisztus testével való egységet mindvégig hűséggel meg nem tartá s így meg nem mutatá, hogy az egyháznak valóságos tagja.

L. Tehát azt állítod, hogy az egyházon kívül csak ítélet és kárhozat vár ránk?

Gy. Igen, mert azok, akik Krisztus testétől elszakadnak, s annak egységét pártoskodással rontják, az üdvösséget a legkevésbé sem várhatják, míg lázadásukban megmaradnak.

L. Mondd el azt, ami még hátra van!

Gy. Hiszem a test feltámadását és az örök életet.

L. Miért foglal helyet e cikk a hitvallásban?

Gy. Ez tanít meg arra, hogy a föld ránk nézve nem a boldogság tanyája. S e tudatnak kettős haszna van ránk nézve; mert ebből tanuljuk meg, hogy e világot mintegy idegen országnak tekintsük, szüntelen a távozásra gondoljunk, s ne engedjük, hogy a földi gondok rabul ejtsék lelkünket, s ebből tanuljuk meg azt is, hogy a Krisztusban velünk közlött kegyelem gyümölcse csak azért van szemünk előtt elrejtve, hogy lelkünk ne csüggedezzen, hanem hűségesen megálljunk addig a napig, mikor minden titkok felfedeztetnek.

L. Hogy történik e feltámadás?

Gy. Akik azelőtt halottak valának, felveendik testüket, ugyanazt, melyben éltek, de testük új tulajdonságot is veszen fel, ti. nem árt neki többé halál és rothadás. S azokat, akik még életben lesznek, Isten gyors változással csodásan felébreszti.

L. Közös feltámadás leszen ez kegyesekre és istentelenekre nézve?

Gy. Mindenek egyszerre, de nem egyformán támadnak fel, mert némelyek üdvösségre és boldogságra, mások halálra és rettenetes kínokra támadnak fel.

L. De mért említjük csak az örök életet, a pokolról említést nem tévén?

Gy. Mert itt csak arról teszünk említést, ami a kegyes értelem vigasztalására szolgál; ezért említjük csak azon javakat, melyeket Isten szolgálainak készített. Tehát nem említjük, hogy mi sors várakozik a gonoszokra, kikről tudjuk, hogy Isten országától idegenek.

L. Mivel birtokunkban van az alap, melyre a hitnek támaszkodnia kell, azért könnyen megállapíthatjuk, mi az igaz hit.

Gy. Igen. Ugy határozhatjuk meg, hogy biztos és szilárd ismerete Isten irántunk való atyai jóságának, amint az evangélium által kijelenti, hogy Atyánk s Krisztus jótéteményével szabadítónk leszen.

L. Magunktól, vagy Istentől tudjuk-é ezt?

Gy. A Szentírás megtanít, hogy ez Isten kiváló adománya, s a tapasztalás ezt megerősíti.

L. Mi e tapasztalás?

Gy. Értelmünk durvább, mintsem Isten lelki bölcsességét, melyet velünk a hit által közöl, felfoghatná, s szíveink vagy hitetlenek, vagy hajlandóbbak arra, hogy vétkes önbizalomban, a teremtményekbe vetett téves bizakodásban nyugodjanak meg, mint Istenben, s az Ő munkájában. De a Szentlélek világosságával

képesé tesz annak megértésére, ami egyébként felülmúlná értelmünket, s minket a bizonyosságban megerősít, szívünkbe bevésve az üdvösség ígéreteit.

L. Ha egyszer megszereztük, mi hasznunk van e hitből?

Gy. Megigazít Isten előtt, s e megigazulás minket az örök élet részeseivé tesz.

L. Hogyan? Hát nem jócselekedetei igazítják meg az embert, ha szentül, ártatlanul s Isten szerint éli?

Gy. Ha valaki valóban ily tökéletes volna, megérdemelné az igaz nevet, de mivel mindannyian bűnösök vagyunk s Isten előtt sok vétékkel terheltek, másutt kell keresnünk az elégtételt, mely minket vele kiengesztelhet.

L. De hát az emberek minden cselekedete oly utálatos és haszontalan Isten színe előtt, hogy emiatt az üdvösséget meg nem érdemlik?

Gy. Elsőben mindaz, ami saját természetünkből származik, bűnös, s következőleg Istennek nem tetszik, s ezért visszautasítja.

L. Tehát azt mondod, hogy míg újjá nem születünk, Isten lelke meg nem jobbít, addig csak vétkezhetünk, amint a rossz fa is csak rossz gyümölcsöt teremhet.

Gy. Igen, mert cselekedeteinket az emberek bárminőknek lássák is, míg a szív rossz, rosszak azok is és ezt Isten bizonyára látja.

L. Ennélfogva azt állítod, hogy mi érdemeinkkel sem Isten szándékát meg nem változtathatjuk, sem irgalmát fel nem indíthatjuk. Sőt amink van s amibe kezdünk, haragja s ítélete alá esik.

Gy. Igen. Tehát pusztán irgalomból, tetteinkre való tekintet nélkül, ingyen kegyelméből ölel bennünket magához Krisztusban s tart meg magánál, Krisztus igazságát, melyet mi elfogadunk, mienk gyanánt nézi, s bűneinket szemünkre nem hányja.

L. Tehát miért mondod, hogy mi hit által üdvözülünk?

Gy. Mert ezen megigazulás birtokába csak úgy juthatunk el, ha szívünk teljes bizodalommal öleljük magunkhoz az evangélium ígéreteit.

L. Azt akarod hát mondani, hogy a megigazulást Isten az evangélium által nyújtja, s mi hit által vesszük?

Gy. Igen.

L. De hát ha Isten minket egyszer magához fogadott, cselekedeteink, melyeket a Szentlélek vezérlete alatt hajtottunk végre, előtte nem kedvesek-é?

Gy. Tetszenek neki, mert Isten őket végtelen jóságára méltatja, de nem azért, mivel érdemük volna előtte.

L. De hisz a Szentlélektől származnak, s mégsem érdemelnék meg az elfogadtatást?

Gy. Nem. Mivel gyakran beléjük vegyül a test erőtelensége, s megrontja őket.

L. Hogyan tetszhetnek hát Istennek? Gy. Csak ha hitből származnak, azaz midőn szilárdan állunk abban a bizodalomban, hogy Isten nem a 24 legnagyobb szigorával vizsgálja cselekedeteinket, hanem elfedezve azoknak vétkeit és feltjait, Krisztus tisztasága által olybá veszi őket, mintha tökéletesek és hibától mentek volnának.

L. De vajon ebből azt tanuljuk-é meg, hogy a keresztyén ember, miután Isten elhívá, cselekedetei által igazul meg, vagy hogy cselekedeteivel érdemli meg, hogy Isten szeresse, kinek szerelme örök élet reánk nézve?

Gy. Nem. Ellenkezőleg, fönntartjuk azt, ami meg van írva, hogy ti. egy halandó sem igazulhat meg Isten színe előtt, s ezért kérnünk kell őt, hogy ne hívjon minket ítéletre. L. De hát nem mondjuk-é ezzel azt, hogy a hívők jó cselekedetei haszontalanok?

Gy. A legkevésbé sem, mert Isten nem hiába ígér jutalmat nekik, mind ez életben, mind a jövőben. De e jutalom Isten ingyen való szerelméből, mint egy forrásból ered, mivel minket először fiaivá fogad, aztán eltemetvén bűneink emlékezetét, mindazt, ami tőlünk ered, kegyelemmel fogadja.

L. Elválaszthatjuk-e így a jócselekedetektől a megigazolást, s lehet-e valaki egyikben gazdag, a másikban szegény?

Gy. Nem lehet. Mert ha Krisztusban hiszünk, úgy fogadjuk magunkba, amint jó. S Ő nemcsak a haláltól való megszabadulást s az Istennel való megbékélést ígéri, hanem a Szentlélek kegyelmét is, mely új életre szül. E két mozzanatot csak együtt lehet figyelembe vennünk, mert különben Krisztust magától vonjuk el.

L. Ebből az következik, hogy a hit a gyökér, a jócselekedetek pedig a gyümölcsök, s így a hit a jócselekedetekben éppen nem gátol.

Gy. Bizonyára így van. Éppen ezért az evangélium tudománya két pontban foglalható össze, hitben és bűnbánatban.

L. Mi a bűnbánat?

Gy. A bűn miatt való sajnálkozás, az igazság szeretete, mely Isten félelméből származik. Ezek minket önmegtagadásra s testünk megölésére vezetnek, hogy Isten lelke vezérletére bízzuk magunkat, s élünk minden cselekedetével Isten akaratát teljesítsük.

L. Ez volt a második pont, midőn fejtegetésünk kezdetén Isten helyes tiszteletét tagoltuk. Gy. Valóban, s egyúttal azt állítottuk, hogy Isten tiszteletének igaz és törvényes szabálya az, hogy akaratának engedelmeskedjünk.

L. Miért?

Gy. Mert végül Isten helyes tiszteletének nem tarthatjuk azt, mit magunk eszeltünk ki, hanem azt, amit bölcsességével Ő szabott elénk.

3. A Törvény

A TÖRVÉNY

L. Mit, szabott elénk Isten éltünk zsinórmértékéül? Gy. Törvényét.

L. Mi van e törvényben megírva?

Gy. Két részből áll. Első részében négy parancs van, másodikban hat. Így hát az egész törvény tíz parancsból áll.

L. Ki e felosztás szerzője?

Gy. Maga Isten, ki Mózesnek két megírott táblát adott és gyakran mondá, hogy a tízparancsolat e két táblára van följegyezve.

L. Mi az első tábla tartalma? Gy. Isten iránt való kötelességeink.

L. S a másodiké?

Gy. Hogyan kell viselkednünk embertársainkkal szemben s mivel tartozunk nékik.

L. Mondd el az első parancsolatot!

Gy. Én vagyok a te Jehova Istened, ki Egyiptomnak földéből, a szolgálatnak házából kihoztalak tégedet: ne legyenek néked énelőttem idegen isteneid.

L. Magyarázd meg e szavak értelmét.

Kálvin János: A genfi egyház kátéja

Gy. Elsősorban mintegy bevezetést ad Isten a törvényhez, mert midőn Jehovának nevezi magát, a parancsolás jogát magának tartja fönn. Másodsorban azt mondja, hogy ő Istenünk, hogy ezáltal törvénye kedves legyen előttünk. Tehát annyit jelentenek e szavak, mintha megtartónknak nevezné magát. Mert ha bennünket ily jótéteményre méltat, viszont illendő, hogy mi is engedelmes népe legyünk.

L. De amit folytatólag a szabadulásról s az egyiptomi szolgaság jármának szétzúzásáról mond, vajon nem Izrael népére és pedig kizárólag nem e népre vonatkozik-e?

Gy. Testi értelemben igen. De van a szabadulásnak más módja is, mely egyformán vonatkozik minden emberre. Mert minket mindnyájunkat a bűn lelki szolgaságából s az ördög zsarnokságából mentte meg.

L. Miért emlékezik meg e dolgról törvénye bevezetésében?

Gy. Tudunkra adja ezáltal, hogy a legnagyobb hálátlanság terhe nyom, ha iránta teljes engedelmisséggel nem viseltetünk.

L. Mit kíván ezen első pontban tőlünk?

Gy. Hogy a tiszteletet, mellyel neki tartozunk, teljességgel neki adjuk, és mást ne részesítsünk az Őt illető tiszteletben.

L. Milyen tisztelete az Istennek, melyben mást részesítenünk nem szabad? Gy. Hogy őt imádjuk, bizodalmunkat benne helyezzük, segítségül hívjuk, s hogy végre mindent megadjunk neki, mit fensége megkíván.

L. Mit fejez ki ez a szócska: "énelőttem"?

Gy. Mivel színe előtt semmi titokban nem maradhat, s a titkos gondolatokat is ismeri és megítéli, azt jelzi e szóval, hogy ő nem keresi a külső tiszteletet, hanem a sziv igaz kegyességét.

L. Menjünk át a második parancsra.

Gy. Ne csinálj magadnak faragott képet; és semmi hasonlatosságot azoknak formájára, melyek ott fenn az égben vagynak, se azoknak formájára, melyek a földön itt alatt vagynak, se azoknak, melyek a vizekben a föld alatt vagynak. Ne hajolj meg azok előtt és ne tiszteljed azokat.

L. Ezáltal minden festést és szoborvésést megtilt-é?

Gy. Nem. Csak azt tiltja meg, hogy az ő kiábrázolása vagy imádása végett csináljunk képeket

L. Miért nem szabad Istent látható képekben kiábrázolni?

Gy. Mivel nincs hasonlóság közte, aki az örökkévaló s megfoghatatlan lélek, s a testi, romlandó és holt alak közt.

L. Tehát azt tartod, hogy fenségéhez méltatlan dolog őt ily módon kiábrázolni?

Gy. Azt tartom.

L. Milyen imádást kárhoztat itt Isten?

Gy. Ha szoborhoz vagy képhez fordulunk imánkban, azok előtt leborulunk, s térdhajtással s egyéb külsőségekkel oly tiszteletet mutatunk vele szemben, mintha Istent magát látnók bennük.

L. Ebből azt tanuljuk meg, hogy minden festést és szoborvésést nem ítélnék el e szavak, de nem szabad képet csinálnunk a célból, hogy abban Istent imádjuk vagy tiszteljük, vagy ami ugyanaz, a képet isteni tiszteletben részesítsük, s egyúttal minden babonát és bálványimádást megtilt e parancs.

Gy. Igen.

L. Mi célra szolgál e parancsolat?

Gy. Amint az előbbi parancsolatban meghagyta, hogy egyedül csak őt kell tisztelnünk és imádnunk, úgy most megmutatja, hogy tisztelésének minő a helyes módja, s ezzel babonától, minden káros testi koholmánytól távol akar tartani.

L. Menjünk tovább.

Gy. Mintegy szentesítés gyanánt hozzácsatolja, hogy Ő a mi Jehova Istenünk, erős és bosszúálló Isten, ki megbünteti az apáknak vétkeiket a fiakban harmad- és negyedíziglen, azokban, akik gyűlölik.

L. Miért említi erős voltát?

Gy. Ezzel jelzi, hogy van elég hatalma dicsősége meg őrzésére.

L. Mit akar mondani bosszúállása említésével?

Gy. Azt, hogy vele senki sem mérkőzhetik. Mert amint Ő magát végtelen jóságához képest nekünk ajándékozta, úgy azt akarja, hogy mi is egészen az övéi legyünk. Lelkünk akkor tiszta, ha neki van szentelve és teljességgel hozzá tartozik, valamint másrészt paráznság, ha tőle valami babonára hajlunk.

L. Mit jelent az, hogy az atyáknak vétkeiket megbünteti a fiakban?

Gy. Hogy annál nagyobb félelmet keltsen bennünk, azzal fenyeget, hogy nemcsak a vétkezőket bünteti meg, hanem még magzataikat is átok alá veti.

L. De hát hozzáfér Isten igazságához, hogy valakit más bűneiért büntessen?

Gy. Ha elgondoljuk, hogy az emberi nem állapota minő, van feleletünk a kérdésre. Mert mi természetünknel fogva átok alatt vagyunk s nem panaszkodhatunk Isten ellen, hogy ezen állapotunkban meghagy minket. S amint a kegyesek iránt való szerelmét megmutatja azáltal, hogy utódaikat megáldja, úgy a gonoszok iránt való haragját is megmutatja abban, hogy gyermekeiket megfosztja áldásától.

L. Folytasd!

Gy. Hogy szerető szelídségével magához hívogasson, megígéri, hogy irgalmas lesz mindazokhoz, akik szeretik és parancsolatait megtartják.

L. Isten ezáltal azt hozza tudomásunkra, hogy a kegyes ember ártatlansága az utódnak, ha istentelen is, üdvösségére szolgál.

Gy. Nem. Hanem azt, hogy a jókra irgalmasságát oly mértékben kiárasztja, hogy irántuk való szeretetből gyermekeikkel szemben is irgalmasnak mutatja magát, nemcsak a világ szerint tévén őket boldogokká, hanem főképp azáltal, hogy lelküket megszenteli és nyájába veszi őket.

L. De ez nem tart örökké?

Gy. Nem. Mert Isten, amint fenntartja magának azt a jogot, hogy az istentelenek gyermekeivel akkor tegyen jót, mikor akar, úgy kegyelmét sem kötötte annyira a kegyesek gyermekeihez, hogy azok közül azt ne vesse el szíve elől, akit jónak lát. Mindezt azonban úgy cselekszi, hogy ígétét sohasem láthatjuk haszontalannak vagy alaptalannak.

L. Miért van a jók jutalmazásánál ezer nemzetségről szó, míg a bűnösök megbüntetésénél csak háromról, vagy négyről teszen említést?

Gy. Ezzel jelzi, hogy hajlandóbb szeretetre és jótéteményre, mint szigorra. Erről beszél máskor is, midőn azt mondja, hogy gyors a feledésre, késedelmes a haragra.

L. Térj át a harmadik parancsolatra.

Gy. A te Jehova Istenednek nevéd hiába fel ne vedyed.

L. Mit értesz ezen?

Gy. Isten tiltja nevének rossz használatát, nemcsak a hamis esküt, hanem az ok nélkül való esküdözést is.

L. Hát az esküvésben joggal használjuk Isten nevét?

Gy. Igen, midőn az igazságos okból ered. Először, ha az igazság megvédésének szempontjából történik, másodsor, ha az esküvés azért történik, hogy az emberek között a szeretet és a béke fennmaradjon.

L. De egyéb célja nincs e parancsnak, mint az oly esküdözések megszüntetése, melyek Isten nevét sértik, vagy dicsőségét kisebbítik?

Gy. Egy eset felmutatása által általános szabályra oktat minket, hogy tudniillik Isten nevét csak tisztelettel, félelemmel s dicsőítés végett vegyük számkra. S mivel e név mindeneknél szentebb, kerülnünk kell minden oly alkalmazását, mely akár minket mutathat tiszteletleneknek vele szemben, akár másoknak ad alkalmat megvetésére.

L. Hogyan tartjuk tiszteletben Isten nevét?

Gy. Ha Istenről, munkáiról csak a legnagyobb tisztelettel beszélünk.

L. Mi következik eztán?

Gy. A szigorú záradék, hogy Isten büntetés nélkül nem hagyja, aki az ő nevét hiába felveszi.

L. Ha egyebütt is kijelenti, hogy törvényének megsértőit meg fogja büntetni, miért hangsúlyozza itt is?

Gy. Tudtukra akarja adni, hogy nevének dicsősége mily kedves előtte - midőn látjuk, hogy azokra, kik nevét nem tisztelik, mily büntetés várakozik, mi is buzgóbbak legyünk azzal szemben.

L. Menjünk át a negyedik parancsolatra.

Gy. Megemlékezzél a szombatnapról, hogy azt megszenteljed. Hat napokon munkálódjál és minden 30 dolgot elvégezzed. Hetednapon a te Jehova Istenednek szombatja vagy: semmi dolgot ne tégy, se te, se fiaid, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, és semmi barmod, se a te jövevényed, mely a te kapud között vagy. Mert hat napon teremté a Jehova a mennyet és a földet, a tengert és minden azokban való állatokat és megnyugovék hetednapon: azért megáldá Jehova a szombatot és megszentelé azt.

L. Azt parancsolja-e, hogy hat napon dolgozzunk, a hetediken való nyugalom végett?

Gy. Nem, hanem hat napot emberi munkára átengedvén, a hetediket kiválasztá, s nyugalomra jelölte ki.

L. Minden munkát megtilt e napon? Gy. E parancsnak sajátos értelme van, mert a nyugalom napjának megtartása a régi szertartások egy részét teszi, s Krisztus eljövetelével érvényét veszti.

L. Tehát azt mondod, hogy e törvény kizárólag a zsidókra vonatkozik s ezért csak ideigvaló volt?

Gy. Igen, de csak szertartási részét illetőleg.

L. Hogyan? Hát szertartási részén kívül valami egyéb tartalma is van?

Gy. Három okból adatott.

L. Mondd el őket!

Gy. A lelki nyugalom kiábrázolására; az egyházi rend fenntartására, és a szolgák megpihentetésére.

L. Mit értesz lelki nyugalmon?

Gy. Midőn saját munkánkat abbahagyjuk, hogy Isten munkáljon bennünk.

L. Hogyan történik ez az ünneplés?

Gy. Úgy, hogy testünket keresztire feszítjük, azaz tudtára adjuk természetünknek, hogy Isten lelke kormányoz.

L. Elég, ha ez a hetedik napon történik?

Gy. Nem, mivel állandóan kell történnie, mert ha egyszer megkezdjük, folytatnunk kell egész életünkben.

L. Miért jelöl hát ki Isten határozott napot?

Gy. Az igazságnak a kiábrázolással nem kell mindenben megegyeznie; csak annyi hasonlóság legyen, amennyi a kiábrázoláshoz megkívántatik.

L. Miért inkább a hetedik napot írja elének Isten, mint bármely másikat?

Gy. E szám az írásban a tökéletességet jelzi, ezért az örökkévalóság jelzésére használták. Egyúttal figyelmeztet minket arra, hogy a lelki nyugalom csak megkezdődik ránk nézve ezen életben, s míg e világból el nem távozzunk, nem leszünk tökéletesek.

L. Mit jelent az, hogy Isten a pihenésre saját példájával buzdít?

Gy. Midőn a világ teremtését hat nap alatt elvégezte, a hetedik napot munkáinak megfontolására fordította. Saját példáját mutatja fel, hogy annál jobban kövessük őt. Mert nincs kívánatosabb dolog, mint hogy hasonlókké legyünk hozzá.

L. De hát Isten munkái felett állandóan kell-e gondolkodnunk, vagy elég, ha minden hét napból egyet erre fordítunk? .

Gy. Isten munkáinak szemlélésében minden nap gyakorolnunk kell magunkat, de, mivel oly erőtlenekek vagyunk, egy napot mégis különösen kijelöl Isten. S ez az egyházi rend, melyet említettem.

L. Mily rendet kell hát e napon tartani?

Gy. A nép menjen Krisztus tudománya hallgatására, közimákra, adja közös jelét hitének, vallásának.

L. Azt mondád, hogy e parancs a szolgák megpihentetésére is szolgál. Magyarázd ezt meg bővebben!

Gy. A nyugalom napja arra szolgál, hogy azok is, akik idegen hatalom alatt állanak, egy kissé megpihenjenek. Hiszen ez is a közrend fentartására szolgál. Ha van egy nap nyugalom, mind hozzá szokik, hogy a többi idejét munkára fordítsa.

L. Lássuk, mennyire vonatkozik ránk e parancs!

Gy. A szertartási része többé nem érvényes. Mert Krisztusban annak tökéletessége már megjelent.

L. Hogyan?

Gy. Halála ereje által keresztre feszítették bennünk az ó ember s mi új életre támadunk.

L. Mi marad hát a parancsból, ami ránk vonatkozik?

Gy. Hogy azon szent intézményeket, melyek az egyházak lelki rendtartását képezik, el ne hanyagoljuk, különösen pedig, hogy az isteniszteleteket 32 látogassuk s ezeken rendeltetésünkhöz képest Isten igéjét hallgassuk, a szentségeken és az ünnepélyes imádkozásokban részt vegyünk.

L. Egyéb hasznunk nincs az előbbi szavakból?

Gy. De igen, mert igaz értelmük mélyére kell hatnunk. Hogy ti. mi Krisztus testévé, tagjaivá lévén, elhagyjuk saját munkáinkat s adjuk magunkat Isten kormányzására alá.

L. Térjünk át a második táblára!

Gy. A második tábla így kezdődik: "Tiszteld atyádat és anyádat!"

L. Mit jelent e szó: "Tiszteld!"

Gy. Hogy a gyermekek szüleikkel szemben szerény alázatossággal, engedelemmel viseltetvén, becsüljék meg őket, szükségükben segítsék, nekik munkálkodjanak. Mert e három kívánalomban benn van a tisztelet, mellyel szüleinknek tartozunk.

L. Folytasd.

Gy. A parancshoz ez az ígéret van fűzve: "Hogy hosszú életű légy a földön, melyet a te Jehova Istened ad néked."

L. Mit értesz ezen? Gy. Azt, hogy akik szüleikkel szemben a köteles tiszteletet megadják, Isten kegyelme folytán sokáig élnek.

L. De ha ez az élet annyi nyomorúságot hordoz magában, miért ígéri a hosszú életet jótétemény gyanánt Isten?

Gy. Mert az élet, ha még oly nyomorúsággal teljes is, Isten áldása a hívőkre nézve már csak azért is, mivel atyai szeretetének bizonyossága, hogy őket itt táplálja és megtartja.

L. Következik ebből viszont, hogy akinek idő előtt távoznia kell e világból, az Isten átka alatt áll?

Gy. Egyáltalán nem. Mivel akárhányszor azokat ragadja el idő előtt e világból Isten, akiket legjobban szeret.

L. De ha így tesz, hogy teljesíti ígéretét?

Gy. Ami földi jót nekünk ígér Isten, abból a szempontból kell néznünk, hogy lelkünk javára és üdvösségére szolgál-e. Mert igen fonák dolog volna, ha e gondolat nem lebegne mindig előttünk.

L. Mi lesz azokkal, akik engedetlenek szüleikkel szemben? Gy. Nemcsak az utolsó ítéletkor bűnhődnek. De bosszút áll rajtuk Isten még itt a testben; vagy elszólítja őket éltük virágában, vagy gyalázatot, halált s egyéb szégyent bocsát rájuk.

L. Nemcsak Kánaán földjéről beszél Isten ezen ígéretben?

Gy. Amennyiben a parancsolat Izrael gyermekeihez van intézve, Kánaánról. De nekünk e beszédet tágabb értelemben kell vennünk. Istené az egész föld. Akárhol van hát lakásunk, Isten adja azt.

L. Nincs egyéb hátra a parancsolatból?

Gy. Bár csak atyáról és anyáról van szó, mégis minden feljebbvalóinkra kell azt értenünk, mert őket is tisztelnünk kell.

L. Miért?

Gy. Mivel Isten magasabb tisztességre állítja őket. Mert ami tekintélye, hatalma, tisztessége csak van felettünk szüleinknek, fejedelmeinknek, vagy akármely feljebbvalónknak, Isten rendeléséből származik, mivel Ő így kívánja rendezni a világot.

L. Mondd el a hatodik parancsolatot!

Gy. Ne ölj!

L. Nem tilt e parancs mást, mint a gyilkolást? Gy. De igen. Mivel itt Isten beszél, azért nemcsak a külső cselekményekre szab törvényt, hanem a szív érzésére és pedig erre főképpen.

L. Úgy látom, azt gondolod, hogy van a gyilkosságnak valami titkos fajtája, s Isten attól tilt el itt bennünket.

Gy. A harag, gyűlölet s minden vágyódás, hogy másnak árthassunk, gyilkolás Isten színe előtt.

L. Elég, ha senkit sem üldözünk gyűlölettel?

Gy. Nem. Mert mikor Isten megítél, a gyűlöletet megtiltja, hogy felebarátunkat akármivel is megbántsuk, egyúttal kifejezést ad annak a kívánságának is, hogy minden halandót szívünkben szeressünk, s erőnkhez képest hűségesen őrizzünk s megtartsunk.

L. Térjünk át a hetedik parancsolatra.

Gy. Ne paráználkodjál!

L. Mit értesz ez alatt?

Gy. Minden parázsnaság kárhuzatos Isten előtt, s így ha Isten haragját nem akarjuk magunkra vonni, tartózkodnunk kell attól.

L. Mást nem kíván e parancsolat?

Gy. A törvényadó természetére mindig figyelemmel kell lennünk. Róla pedig már mondtuk, hogy nem a külső cselekményeket, hanem a szív érzéseit tartja számon.

L. Mit foglal hát magában a parancsolat?

Gy. Mivel testünk és lelkünk a Szentlélek temploma, mindkettőnek tisztaságát meg kell őriznünk, s ezért nemcsak a külső vétkezéstől kell szűziesen tartózkodnunk, hanem szívünkben, szavainkban, testtartásunkban s mozdulatainkban is kerülnünk kell a bünt. Végre testünk legyen ment minden féktelenségtől, lelkünk minden szenvedélytől, úgyhogy semmi részünket se mocskolja be a szemérmatlenség szennye.

L. Térjünk át a nyolcadik parancsra.

Gy. Ne lopj!

L. Csak az oly lopásokat tiltja meg e parancs, melyeket emberi törvény is büntet, vagy egyebekre is vonatkozik?

Gy. Lopás nevezete alatt foglalja össze mindazon csalást és rászedést, mely által idegen javak birtokába jutunk. Tehát e parancsban Isten megtiltja, hogy felebarátaink javait erőszakkal vegyük birtokunkba, vagy csellel és ravaszsággal terjesszük ki rájuk hatalmunkat, megtiltja azt is, hogy akármi görbe úton kíséreljük meg elfoglalásukat.

L. Elég-e kezeinket visszatartanunk a gonosztettől, vagy itt is ítélet alá esik a szándék?

Gy. Mindig erre kell visszatérnünk. Mivel a törvényhozó lelki lény, tehát nemcsak a külső lopást akarja meggátolni, hanem egyúttal minden tervet és törekvést is, ami másnak valami kárt okozhat, sőt még a szándékot is, hogy így testvérünk kárával ne kívánjunk gazdagodni.

L. Mit kell tennünk, hogy e parancsnak engedelmeskedjünk?

Gy. Rajta kell lennünk, hogy mindenkinek meglegyen a magáé.

L. Melyik a kilencedik parancsolat?

Gy. Ne mondj a te felebarátod ellen hamis tanúságot.

L. Csak azt tiltja-e, hogy hamisan esküdjünk a bíróság előtt, vagy általában, hogy hazudjunk felebarátaink ellen?

Gy. Egy példában van összefoglalva az az egész tan, hogy felebarátainkat hamisan ne rágalmazzuk, jó hírnevét ócsárlásunkkal és hazugságunkkal ne sértsük, s javaiban semmi kárvallást ne okozzunk neki.

L. Mért emeli azonban ki, hogy nyilvánosan ne tegyünk hamis tanúbizonyságot? Gy. Hogy annál nagyobb borzadályt keltsen bennünk e bűnnel szemben. Mert azt jelzi ezzel, hogy aki a rágalmazáshoz s az ócsárláshoz hozzászólt, könnyen hajlandóvá válik a hamis esküre, ha alkalom nyílik arra, hogy felebarátját rossz hírbe hozza.

L. Csak a rágalmazástól óv-é bennünket, vagy a hamis gyanúsítástól s az igaztalan és fonák ítélkezéstől is?

Gy. A fent említett oknál fogva mindkét eljárás fölött ítéletet mond, mert amit elkövetni bűn az emberek előtt, akarni is bűn az Isten előtt.

L. Mondd el hát, hogy egészében mit fejez ki e parancsolat?

Gy. Arra tanít, hogy felebarátaink megítélésében s rágalmazásában ne járjunk el könnyelműen, sőt azt kívánja, hogy bennünk méltányosság s emberiesség legyen velük szemben, s amennyire az igazság megengedi, becsüljük meg embertársainkat, s becsületüknek épségét őrizzük meg.

L. Mondd el az utolsó parancsolatot!

Gy. Ne kívánjad a te felebarátodnak házát, ne kívánjad a te felebarátodnak feleségét, se szolgálját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát és semmit, mely a te felebarátodé.

L. Ha az egész törvény lelki, mint már annyiszor mondtad és ha a fentebb említett parancsolatokat nem a külső cselekmények rendszabályozására, hanem a lélek érzéseivel szemben hozta Isten, mit mondhatsz még itt?

Gy. A többi parancsolatokkal az akaratot és az érzést akarta kormányozni, vezetni Isten, itt pedig még a gondolatokra is törvényt szab, melyek esetleg vágyakat hoznak létre, de az elhatározás megérlelésére mégis elégtelenek.

L. Azt mondod-é, hogy a legapróbb vágyak, melyek a hívők szívébe és eszébe betolakodnak, bünt képeznek a hívek ellenállása dacára is?

Gy. Bizonyos, hogy minden rossz gondolat, bár ellenzésünkkel találkozik, természetünk vétkeiből származik. De ítéletet e parancsolat véleményem szerint csak azon bűnös vágyakra mér, melyek az ember szívét ugyan felizgatják és ingerlik, de szilárd es határozott akarásra még sem bírják.

L. Azt gondold hát, hogy Isten eddig azon bűnös érzéseket kárhóztatá, melyek az embert állandóan eltöltik, tette késztetik, most pedig oly tökéletes tisztaságot kíván tőlünk, hogy szívünkben semmi bűnös vágy ne támadjon, mely bűnre ingerelné. Gy. Igen.

L. Tudnók-e röviden összegezni az egész törvényt?

Gy. Igen. Csak két főrészt kell felosztanunk. Az első így hangzik: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből. A második pedig így: Szeressük felebarátunkat, mint önmagunkat!

L. Mit jelent az, hogy Istent szeressük?

Gy. Úgy szeressük őt, mint Istent kell szeretni, hogy egyúttal Urunknak, Atyánknak és Megtartónknak ismerjük. Isten szeretetével együtt jár tisztelése, az az akarat, hogy neki engedelmeskedjünk, s a bizodalunkat belé helyezzük.

L. Mit értesz azon, hogy Istent teljes szívünkkel, teljes lelkünkkel s minden erőnkkel kell szeretni?

Gy. Mély buzgóságot, mely mellett ne lakozhassék bennünk semmi gondolat, semmi vágy, semmi törekvés, mely e szeretettel ellenkezik.

L. Mit jelent a második rész?

Gy. Azt, hogy amint természettől fogva hajlandók vagyunk, hogy magunkat minden más érzések felett szeressük, úgy a felebarátaink iránt való szeretetnek is minden tekintetben uralkodnia kell felettünk s minden szándékunkat, cselekedetünket és érzésünket szabályoznia kell.

L. Kik a te felebarátaid?

Gy. Nemcsak rokonaim és barátaim, vagy azok, kik velem valami összeköttetésben állanak, hanem azok is, kik nem rokonaim, sőt ellenségeim is.

L. S ezeknek minő összeköttetésük van velünk?

Gy. Összefűz bennünket az a kötelék, mellyel Isten a földön minden embereket összekötött. E kötelék szent és sérthetetlen; egy ember gonoszága sem ronthatja meg.

L. Tehát azt mondod, hogy ha valaki gyűlöl minket, ez az ő dolga; mindamellet megmarad felebarátunknak, s annak is kell tartanunk, mert fenn kell maradnia a sérthetlenségnek, mellyel Isten megerősíté a közöttünk való összeköttetést.

Gy. Igen.

L. Mivel a törvény megmutatja, hogy Istent helyesen hogyan kell tisztelni, nemde egészen annak rendelkezése szerint kell élnünk?

Gy. Igen. De mindannyian oly erőtlének vagyunk, hogy senki sem képes minden tekintetben annak parancsát követni.

L. Hát akkor Isten miért kíván tőlünk oly tökéletességet, mely képességünket felülmúlja?

Gy. Semmit sem követel, ami kötelességünk ne volna. Egyébként csak arra az életmódra törekedjünk, mely itt elő van adva és ha a céltól, az az a tökéletességtől távol leszünk is, Isten hiányainkat el fogja nézni.

L. Általában szólasz-é az emberről, vagy csak a hívőkről?

Gy. Akit Isten lelke még újjá nem szült, nem lesz képes arra, hogy a törvény legkisebb pontját is teljesítse. Továbbá, ha megengedjük is azt, hogy találjatik olyan valaki, aki a törvénynek valami részben engedelmeskedik, nem állíthatnók mégsem, hogy ezáltal Isten előtt rendbehozá ügyét. Mert Isten azt mondja, hogy átkozottak mindazok, akik a törvényt egészében be nem töltik.

L. Ebből arra kell következtetnünk, hogy amint két emberfajta van, úgy a törvény tiszte is kettős.

Gy. Mindenesetre; mert a törvény a hitetlenekkel szemben más hatással nem bír, minthogy minden mentegetőzést lehetlenné tesz Isten előtt. Erről beszél Pál is, midőn a törvényt halál és ítélet szolgálatának nevezi. A hívőkkel szemben egészen más haszna van.

L. Minő haszna van?

Gy. Először, mivel megtanulják belőle, hogy cselekedeteikkel a megigazulást meg nem szerezhetik, alázatosak lesznek, s ez az igazi készület arra, hogy Krisztusban üdvösséget találjanak. Másodszor, amennyiben sokkal többet követel tőlük, mint amennyivel képesek, arra indítja őket, hogy erőt Istentől kérjenek, s az örökös önvád figyelmezteti őket, hogy büszkélkedni ne merjenek. S végül, a törvény rájuk nézve fék, hogy Isten védelmében maradjanak.

L. Bár hát földi vándorlásunkban a törvénynek soha eleget nem teszünk, még sem tartjuk fölöslegesnek, hogy teljes tökéletességet kíván tőlünk, mert megmutatja nekünk a célt, amelyhez el kell jutnunk, hogy mindannyian a nekünk adatott kegyelem mértéke szerint iparkodjunk a legtökéletesebb életre és napról-napra nagyobb haladást tegyünk.

Gy. Igen.

L. Tökéletes szabályul szolgál-é a törvény minden igazságra? Gy. Igen, és pedig annyira, hogy Isten csak annak teljesítését kívánja, s viszont mindent, mit a törvény ellen kezdünk, visszavet és haszontalannak tart, mert nem kíván egyéb áldozatot, mint az engedelmességet.

L. Mire szolgál hát az a sok intés, szabály, buzdítás, melyek az apostol és a próféták írásaiban annyi helyen előfordulnak?

Gy. Ezek a törvények pusztá magyarázatai, melyek inkább arra indítanak, hogy a törvénynek engedelmeskedjünk, mint hogy tőle eltántorodjunk.

L. De Isten nem szab-é törvényt magánhivatásunk felől?

Gy. Azt parancsolja, hogy mindenkinek megadjuk a magáét, s ebből átláthatja mindenki, hogy mi magánhivatásban kötelessége és életfeladata. S mint mondtuk, a Szentírásban lépten-nyomon találkozhatunk egyes parancsolatok bővebb kifejezésével. Mert amit Isten összegezve a tízparancsolatban röviden elmondott, azt másutt világosabban és teljesebben adja elő.

4. Az imádságról

AZ IMÁDSÁGRÓL

L. Mivel már eleget beszéltünk az istenitisztelet második részéről, mely az engedelmisségben s Isten szolgálatában áll, szóljunk most a harmadik részről.

Gy. Azt mondtuk, hogy a harmadik rész Isten segítségül hívása, midőn hozzá menekszünk bajainkban.

L. Azt gondolod, hogy egyedül csak őt lehet segítségül hívni?

Gy. Igen, mert ezt kívánja isteni lényét megillető tisztelet gyanánt.

L. Ha így áll a dolog, hogyan kérhetjük az embereket, hogy támogassanak minket?

Gy. E két dolog közt nagy a különbség. Mert mikor Istent hívjuk segítségül, megvalljuk, hogy mástól jót nem várunk, másnál nincs oltalmunk. De támogatást emellett keresünk az embereknél, amennyiben ő megengedi s azoknak ad tehetséget támogatásunkra.

L. Azt mondd tehát, hogy bátran kereshetünk támogatást az embereknél, és bízhatunk bennük, ez nem ellenkezik azzal, hogy az egy Istent hívjuk segítségül, csak teljes bizodalomunkat ne helyezzük emberekbe s ne kérjük őket másért, csak azért, mivel Isten adott nekik képességet a jó cselekvésére az Ő saját jóltevéseinek eszközeivé választá el őket, s ezek keze által akar rajtunk segíteni s részeltetni a támogatásban, melyet emberek által akar velünk éreztetni.

Gy. Azt gondolom, s ezért úgy illik, hogy minden jót, mit tőle kaptunk, Isten ajándékának nézzük, amint valósággal egyedül Ő osztogatja azokat nekünk, emberek szolgálata által.

L. De nem kell-e hálásnak lennünk az emberek iránt, valahányszor ők nekünk szolgálatot tesznek? Mert ezt egyaránt élénk szabja a természet rendje s az emberiség.

Gy. De igen, már azért is, mivel Isten éppen őket bírta meg azzal a tisztséggel, hogy kegyelmének kiapadhatatlan forrásából a jót általuk, mintegy patak által árassza hozzánk, mert ily módon lekötelez velük szemben s ezt el is akarja velünk ismertetni. Ennélfogva, ha valaki az emberek iránt nem hálás, ezzel Isten iránt való hálátlanságát is kimutatja.

L. Megtanulhatjuk-e ebből, hogy haszontalan dolog segítségül hívni úgy az angyalokat, mint Isten szent szolgált, kik ez életből eltávoztak?

Gy. Megtanulhatjuk, mert a szenteknek Isten nem adta azt a rendeltetést, hogy rajtunk segítsenek, ami pedig az angyalokat illeti, bár üdvösségünkre fölhasználja munkájukat, de nem akarja, hogy imádjuk őket.

L. Tehát azt mondd, hogy ami az Isten által létrehozott szép renddel pontosan meg nem egyezik, akarataival ellenkezik?

Gy. Igen. Mert a hitetlenség biztos jele, ha nem elégszünk meg azzal, amit Isten ad. Aztán ha akkor, mikor Isten magához hívogat, a szentekbe és az angyalokba vetett hithez fordulunk, s azon bizodalomnak, melynek teljesen Istenben kellett volna megnyugodnia, egy részét átvisszük a szentekre és angyalokra, bálványimádásba esünk. Mert így másokat is részesítünk abban, amit Isten magának tartott fenn.

L. Beszéljünk most az imádság módjáról! Elég az imához a nyelv is, vagy szükség van az észre és szívre is?

Gy. A nyelvre nincs mindig szükség, de értelem s érzés híján sohasem lehet az igazi imádság.

L. Mivel bizonyítod ezt?

Gy. Amennyiben Isten lélek, egyebütt is mindig szívet kér az embertől, hát még az imádságban, mely vele való társalkodás! Ezért azt ígéri, hogy csak azokhoz leszen közel, akik őt igazságban imádják, ellenben átok alá vet mindenkit, kik képmutatás okáért nem szívből imádkoznak.

L. Teljességgel haszontalanok hát mindazon imádságok, melyeket csak a nyelv mond el?

Gy. Nemcsak haszontalanok, hanem utálatosak is Isten előtt. L. Az imádságban mily érzést kíván Isten?

Gy. Azt kívánja, hogy először érezzük nyomorúságunkat, szegénységünket, hogy ez érzés lelkeinkben gyászt és aggodást okozzon, aztán azt kívánja, hogy komoly, buzgó vágy hevítsen Isten kegyelmének elnyerésére, s e vágyódás gyújtja fel bennünk az imádságért való lángolást is.

L. Természetünkben folyik az érzés, vagy Isten ajándékozta?

Gy. Szükséges, hogy Isten e dologban segítségünkre jöjjön. Mert mi nagyon balgák vagyunk. Isten lelke az, mely kibeszélhetetlen sóhajtásokat támaszt bennünk, s lelkünkben oly vágyakat hoz létre, amelyek az imádsághoz megkívántatnak.

L. E tan azt célozza, hogy tunyán és közömbösen várjuk a Szentlélek indítását s magától senki ne gerjedjen imádkozásra?

Gy. A legkevésbé sem. Sőt inkább az a cél, hogy a hívek, ha hidegnek, az imádkozásra tunyának vagy alkalmatlannak érzik magukat, menten Istenhez meneküljenek s kérjék, hogy a Szentlélek lángnyelvei lángralobbantsák őket, s így az imádkozásra képessé legyenek.

L. Mégis azt gondold hát, hogy a nyelvnek nincs haszna az imádkozásban?

Gy. Semmi esetre sem gondolom ezt. Mert a nyelv gyakran segíti, felemeli, Istennél megtartja a lelket. Azonkívül, mivel Isten a nyelvet sokkal inkább dicsőségére teremté, mint a test többi tagjait, azért illendő, hogy minden tehetségét e feladata teljesítésében fejtse ki. Aztán néha a lelki hév is annyira áthatja az embert, hogy nyelve akaratlanul is szavakba tör ki.

L. Ha így áll a dolog, mi hasznuk van némelyeknek abból, hogy különös s ismeretlen nyelven imádkoznak?

Gy. Az ily imádság nem más, mint Isten gúnyolása. Tehát a keresztyének közt nem szabad előfordulnia ily képmutatásnak.

L. Imádságunkat hát a véletlenre kell-é alapítanunk, az eredmény felől bizonytalanoknak kell-é lennünk, vagy biztosra kell vennünk, hogy az Úr meghallgat?

Gy. Imádságunk mindig abból a hitből eredjen, hogy az Úr meghallgat, s amit kérünk, mind megadja, ha hasznukra válik. Ezért tanít Pál, hogy az igaz 42 könyörgés hitből van (Róm. X. 14.), mert helyesen csak az imádkozhatik Őhöz, aki már elébb megnyugovék az Ő jóságába vetett hitben.

L. Mi lesz hát azokkal, akik kétségek közt imádkoznak, nem tudják, hogy mi haszna lesz imádságuknak, sőt kétséghen vannak afelől is, hogy Isten meghallgatja-é, vagy nem kérésüket?

Gy. Hiábavaló és balga azok imádsága, mert semmi ígéret sem támogatja azt. Isten azt kívánja, hogy szilárd hittel kérjünk, s e parancsához azt az ígéretet fűzi, hogy amit hittel kérünk, megadja nekünk.

L. Még csak azt kell megtudnunk, honnét vehetjük mi a bátorságot, hogy bár Isten színe előtt annyi oknál fogva méltatlanok vagyunk, mégis meg merészelünk állani orcája előtt.

Gy. Elsősorban vannak ígéreteink, amelyekben szilárdul meg kell állanunk, nem nézve, hogy méltók vagyunk-é. (Zsolt L. 15., XCI. 3., Ez. XXX. 15. stb.) Azután meg, mivel Isten fiai vagyunk, biztat és ösztönöz az Ő lelke, hogy hozzá, mint Atyánkhoz bizalommal fordulni ne habozzunk. S hogy (mivel olyanok vagyunk, mint a férgek, s bűneinknek tudata kínoz) ne rettegjünk az Ő dicső fenségétől, Krisztust adá közbenjáróul azért, hogy utat nyisson nekünk hozzá. Így hát a legkevésbé sem szabad kételkednünk afelől, hogy a kegyelmet elnyerjük.

L. Úgy érted ezt, hogy csak Krisztus nevében kell Istenhez imádkozni?

Gy. Igen. Mert Isten ezt határozottan megkívánja tőlünk, s azt ígéri, hogy Krisztus közbelépéséért minden mi kérésünket megadja.

L. Nem kell hát vakmerőséggel, vagy önteltséggel vádolnunk azt, aki Krisztusban, mint védőjében bízva, Istenhez bizalmasan járul, és csak Őt küldi Isten elé, hogy általa meghallgattassék?

Gy. Semmi esetre sem. Mert aki így imádkozik, mintegy Krisztus szájával imádkozik, mivel tudja, hogy az Ő oltalma támogatja és ajánlja imádságát.

L. Nézzük már most, hogy a hívők imádságának mit kell tartalmaznia. Szabad-e mindent kérnünk Istentől, ami eszünkbe jut, vagy e tekintetben is valami határozott szabályt kell szemünk előtt tartanunk?

Gy. Imádkozásunk nagyon helytelen módon történnék, ha saját vágyainknak, testünk ítéletének engednénk. Mert egyrészt tudatlanabbak vagyunk, mintsem megítélhetnők, hogy mi válik javunkra, másrészt pedig vágyaink oly mértéktelenek, hogy csak fékezéssel uralkodhatunk rajtuk.

L. Mire van hát szükség?

Gy. Arra, hogy Isten maga tanítson meg a helyes imádságra, mintegy kézen fogva vezéreljen s előttünk mondja a szavakat.

L. Micsoda törvényt szab elénk?

Gy. Szerteszét a Szentírásban bő és megfelelő utasítást ad az imádkozásra vonatkozólag. Mégis, hogy célunk annál biztosabb legyen, egy imádság-alakot adott, s e mintában néhány pontba röviden mindazt összefoglalá, amit Istentől kérnünk szabad.

L. Mondd el ezt az imádság-alakot!

Gy. Mikor tanítványai megkérdezték a mi Urunkat, Krisztust, hogy mint kell imádkozni, így felelt: "Mikor imádkoztok, ezt mondjátok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a Te neved. Jöjjön el a Te országod: legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is. A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik miellenünk vétkeztek. És ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg minket a gonosztól. Mert tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mindörökké. Amen!"

L. Hogy jobban megérthessük, osszuk részekre!

Gy. Hat része van. A három első rész Isten dicsőítésében leli főcélját s miránk nincs tekintettel. A többi részek ránk, a mi hasznunkra vonatkoznak.

L. Tehát olyat is kell kérnünk Istentől, amiből ránk semmi haszon sem háramlik?

Gy. Isten véghetetlen jóságához képest úgy rendezé el a világot, hogy semmi olyan dolog nem lehet dicsőségére, mi egyúttal a mi üdvösségünkre is nem szolgál. Tehát midőn neve megszenteltetik, azt a mi megszenteltetésünkké is teszi, s nem jön el úgy az Ő országa, hogy valami módon mi is részeseivé ne legyünk. De midőn mind e dolgokat óhajtjuk, illendő, hogy csak az Ő dicsőségére s ne a mi hasznunkra nézzünk.

L. Szavaid szerint e három kérés ugyan a mi hasznunkkal is egybe van kötve, mégsem szabad őket más céllal kiejteni, mint hogy Isten neve dicsérettessék.

Gy. Igen. S bár a három utolsó kéréssel azokra a dolgokra vágyódunk, melyek hasznunkat és üdvösségünket szolgálják, mégis kell, hogy itt is Isten dicsősége legyen főgondunk. L. Most magyarázzuk meg az egyes szavakat. Először is, miért nevezed itt Istent inkább atyádnak, mint akármilyen másnak.

Gy. Mivel a helyes imádsághoz elsősorban a lelkiismeret szilárd bizodalma szükséges, azért Isten oly nevet választ magának, mely csupa kegy és kedvesség, s így akar elűzni szívünkéből minden kétséget, s így akar hívogatni, hogy hozzá bizodalommal imádkozzunk.

L. Tehát Istenhez minden nehézség nélkül oly bizalommal merészelünk járulni, mint a gyermekek szüleikhez?

Gy. Igen. Sőt ez esetben még biztosabbak lehetünk afelől, hogy mi amit kérünk, elveendjük. Hiszen a mester tanítása szerint, ha gonoszok lévén, fiainknak tudunk jó ajándékokat adni, s nem tudjuk őket üresen elbocsátani, s nem adunk nekik mérget a kenyér helyett, mennyivel nagyobb jóakaratot kell várnunk mennyei Atyánktól, aki nemcsak, hogy a legnagyobb mértékben jó, hanem maga a jóság?

L. Istennek "Atya"elnevezéséből nem lehet érvet találnunk azon fentebbi állításunkhoz, hogy minden kérésünket Krisztus támogatására kell alapítanunk?

Gy. Sőt éppen a legerősebb érvet. Mert Isten csak annyiban tart minket gyermekeinek, amennyiben Krisztus tagjai vagyunk.

L. Miért nem szólítod Istent kizárólag a te atyádnak, miért mondod általában mi atyánknak?

Gy. Minden hívő nevezheti ugyan Istent a maga atyjának is, de a közös jelzőt azért használta Urunk, hogy ezáltal az imádkozásban szeretethez szoktasson minket, nehogy másról megfeledkezve, mindenki magáért imádkozzék.

L. Mit jelent az, hogy Isten a mennyekben van?

Gy. Annyit jelent, mintha felségesnek, hatalmasnak és megfoghatatlannak mondanám őt.

L. Miért s mi végből mondja imánk, hogy Isten az égben van? Gy. Mert ebből tanuljuk meg, hogy mikor imádkozunk szívünket felemeljük, Istenről semmi testi es földi dolgot ne gondoljunk, ne mérjük a mi kisdud mértékünk szerint, ne érezzünk fölöle alacsonyan, ne óhajtsuk Őt akaratunk igájába hajtani, sőt inkább tanuljuk meg, hogy az Ő fenséges dicsőségére a legnagyobb tisztelettel kell tekintenünk. Felkelti e kifejezés és erősíti benne vetett bizodalunkat is, mert arra tanít, hogy Isten az ég ura és kormányzója, ki mindeneket tetszése szerint igazgat.

L. Mondd el az első kérdés tartalmát!

Gy. A Szentírás Isten neve alatt az Ő hírét és megismerését érti, mely az emberek közt el van terjedve. Óhajtjuk hát, hogy az Ő neve mindenfelé, minden emberek közt terjedjen.

L. Növekedhetik vagy fogyhat e dicsőség?

Gy. Magában véve nem nő, és nem fogy. De azt óhajtjuk, hogy az emberek közt, amint méltányos, tisztán álljon. Amit Isten alkot, minden Ő műve dicsőségesnek láttassék úgy, amint van, s így minden csak az Ő dicsőségére szolgáljon.

L. A második kérdésben mit értesz Isten országa alatt?

Gy. Isten országánál főképp két szempont veendő figyelembe. A választottakat lelkével kormányozza, a gonoszokat, kik vonakodnak szolgálatába állani, lesújtja s végveszedelembé dönti: így nyilvánvalóvá lesz, hogy erejével senki szembe nem szállhat.

L. Hogyan kéred te, hogy ez ország eljöjjön?

Gy. Úgy, hogy a híveknek számát napról-napra növelje meg Isten, s folytonosan halmozza el őket a Szentlélek új ajándékaival, míg végre egészen eltelnek 46 velük. Ezen felül még azt is óhajtom, hogy Isten az Ő igazságát, a sátán birodalma sötétségének elűzésére tegye mindinkább világossá és fénylővé, hogy végül Isten megmutatván igaz voltát, szüntessen meg minden háborúságot.

L. Nem történnek-e ezek a dolgok napról-napra a jelenben is?

Gy. De igen. El is lehet mondani, hogy megkezdődött az Isten országa. Tehát azt kívánjuk, hogy folyton növekedjék és terjedjen, s végül a legmagasabb pontra is elérkezzék, s azt reméljük, hogy ez megtörténik az utolsó napon, midőn az egy Isten minden teremtményt hatalma alá hajt, s oly fenségre emelkedik, hogy minden leszen mindenkben. (I. Kor. Xv. 28.)

L. Mi értelme van annak, hogy legyen meg Isten akarata?

Gy. Nemcsak azt óhajtjuk, hogy minden, amit az Ő tanácsában elhatározott, megtörténjék, hanem azt is, hogy minden makacsságot legyőzvé és igába hajtván, mindenknek minden vágját maga alá vesse s engedelmisségre hajtsa.

L. De ha így imádkozunk, nem mondunk-e ellent saját vágyainknak?

Gy. Mindenesetre ellentmondunk, s nemcsak azért, hogy akaratával ellenkező vágyainkat megsemmisítse, hanem azért is, hogy bennünk új értelmet és új szívet teremtsen, hogy semmit ne akarjunk magunktól, hanem inkább az Ő lelke uralkodjék vágyainkon, hogy azok megnyerhessék Isten teljes tetszését.

L. Miért kívánod, hogy amint a mennyben, úgy a földön is legyen meg Isten akarata?

Gy. Mert a szent angyaloknak, akik az Ő mennyei teremtményei, csak az a céljuk, hogy Neki mindenben engedelmeskedjenek és mindig szavára hallgassanak, az engedelmességre önként készen legyenek. Azt kívánom, hogy az emberek is így vágyódjanak az engedelmességre, s mindenki teljes készséggel szegődjék parancsainak teljesítésére.

L. Most áttérek a második részre. Mit értesz a mindennapi kenyéren?

Gy. Általában mindent, ami az élet fönntartására szükséges, nemcsak a táplálkozás és ruházkodás, hanem minden egyéb segédeszköz is figyelembeveendő e pontnál, mely az élet külső viszonyainak fenntartásához hozzájárul, hogy ezeknek birtokában mindennapi kenyерünket békében költessük el Isten tetszéséhez képest.

L. Miért óhajtod, hogy Isten adja meg azt, mit az Ő szavai szerint kötelességünk munkával megszerezni?

Gy. Bár élelmünk megszerzése céljából kell munkálkodnunk és izzadnunk is, mégsem a magunk munkája, ügyessége, vagy szorgalma adja kezünkbe a kenyeret, hanem egyedül Isten áldása; ez az áldás ad szerencsét kezünk munkájára is, mely különben haszontalan volna. Továbbá azt kell tartanunk, hogy még akkor is, amikor a táplálék bőséggel terem kezünk munkája után, s e táplálékból élünk, nem azok lényege, hanem Isten ereje táplál minket. Mert nincs is a táplálékoknak oly tápláló hatásuk, mely természetüknél fogva velük teremtett volna, csak Isten adja azt az égből mintegy jóltevésének eszközeivel.

L. Mi jögon nevezed a kenyeret a te kenyerednek, mikor Istentől kéred?

Gy. Azért, mert Isten jósága következtében a miénk lesz, ami egyébként a legkevésbé sem illette meg minket. Jut e szó arra is, hogy ne vágyódjunk egyéb kenyér után s elégedjünk meg azzal, ami törvényes úton, mintegy Isten kezéből eljut hozzánk.

L. Miért mondod, hogy: A mi mindennapi kenyерünket ad meg minekünk ma?

Gy. E két szó mérsékletre és önuralomra tanít. Nem szabad többet kívánnunk, mint amire szükségünk van.

L. Ha az Úri imának minden embernek közös imádságául kell szolgálnia, hogyan lehet az, hogy a gazdagoknak is kell kérniök mindennapi kenyerüket, bár bővelkednek házaikban és sok időn eltelt javaik vannak?

Gy. Gazdagnak és szegénynek egyaránt át kell látni, hogy csak az válhatik vagyonukból javukra, ami 48 nek használatát Isten engedé meg nekik, s amit kegyelméből gyümölcsozövé és hatásossá tevé. Ennélfogva, ha minden a miénk is, nincs semmink, csak az, amit Isten kezéből óránként elveszünk, s amennyi nekünk szükséges és elég.

L. Mit tartalmaz az ötödik kérdés?

Gy. Hogy bűneinket az Úr bocsássa meg.

L. Nincs a halandók közt oly igaz ember, ki a bocsánatra rá nem szorulna?

Gy. Egyáltalán senki. Mert ezt az imádkozási formát Krisztus az apostoloknak adva az egyetemes egyháznak szánta. Ezért aki bűnbocsánatért nem akar imádkozni, a hívek társaságából vonja ki magát. S ha a Szentírás tanúságára hallgatunk, megtudjuk, hogy aki Isten előtt egy vétkeztől akarja magát tisztázni, ezer mással vádoltatik (Jób. IX. 2. 20.). Egyedül az Ő irgalmához menekülhetünk hát.

L. Mit gondolunk, hogyan bocsátja meg Isten vétkeinket?

Gy. Mint magának Krisztusnak szavai mutatják. Vétkeink oly adósságok, melyek minket örök halálra kárhoztatnak, míg Isten csupán irgalmából fel nem old tartozásunk alól.

L. Tehát azt mondod, hogy Isten ingyen kegyelméből nyerünk bocsánatot?

Gy. Igen. Mert ha egy, vagy a legkisebb vétékért kellene is bűnhődnünk, mi eleget nem tehetnénk. Isten hát minden vétünköt ingyen kegyelméből engedi és nézi el nekünk.

L. Mi haszon jár ránk e bűnbocsánatból?

Gy. E bocsánat következtében Isten úgy magához fogad, mintha igazak és ártatlanok volnánk, s lelkiismeretünk bizonyossá lesz irántunk való atyai szeretetéről, melyből élet és üdvösség származik ránk.

L. Mikor arra kéred Istent, hogy úgy bocsássa meg vétkeinket, mint mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek, úgy érted-e ezt, hogy mások vétkeinek megbocsátásával mintegy megérdemljük Isten bocsánatát?

Gy. A legkevésbé sem. Mert így a kegyelem sem ingyen való nem volna, sem Krisztusnak a keresztfán szerzett érdemén nem alapulna. De mivel az ellenünk elkövetett vétkeket elfeledve az Ő kegyességét és jóságát utánozzuk, s így magunkat az Ő gyermekeinek mutatjuk, ezzel az ismertető jellel akart bennünket megerősíteni. Másrészt azt jelzi ezzel, hogy, ha felebarátainknak könnyen meg nem bocsátunk, semmi mast nem várhatunk a magunk részére, mint az Ő kérlelhetetlen szigorúságát.

L. Azt mondod hát, hogy Isten itt kitörli fiainak sorából mindazokat, kik az ellenük elkövetett vétket elfeledni nem tudják, hogy az égi bocsánattal ne kecsegtessék magukat.

Gy. Igen. Így teljesíti Isten ígését, hogy mindenkinek oly mértékkel mér, mint aminővel az illető mért másoknak.

L. Mi következik ebből?

Gy. Hogy Isten ne vigyen minket kísértésbe, de megszabadítson a gonosztól.

L. Egy kérdésbe foglalod e két dolgot össze?

Gy. Csak egy kérdés ez, mert az utóbbi kérdés voltaképpen az elsőnek magyarázata.

L. Mi a tartalma e kérdésnek?

Gy. Hogy Isten ne engedjen minket a bűnbe rohanni, vagy esni; ne hagyja, hogy az ördög, testünk kívánságai, melyek velünk folyton harcban állanak, legyőzzenek, de adja nekünk erejét, hogy ellenállhassunk, tartson meg minket kezével; oltalmával védjen és őrizzen, hogy így biztonságban lakozzunk hittél, védelme alatt.

L. Hogyan történik ez?

Gy. Ha lelke kormányoz s igazsága iránt oly szeretet és vágy tölt el, hogy a bűnt, testet és sátánt legyőzzük; másrészt a bűn ellen oly gyűlöletet táplálunk, hogy a világtól megválva tiszta szentségben élünk. Mert a Szentlélek erejében áll a mi győzelmünk.

L. Mindenkinek szüksége van erre a segítségre?

Gy. Ki lehetne meg nélküle? Mert szüntelen fenyeget minket az ördög, s mint az ordító oroszlán széjjel jár, keresvén, akit elnyeljen (I. Pét. V. 8.). Mi pedig oly gyöngék vagyunk, hogy menten elesnénk, sőt néhány pillanat alatt végünk volna, ha Isten saját fegyvereit nem adná nekünk a küzdelemre s kezével meg nem erősítene.

L. Mit értesz kísértés alatt?

Gy. A sátán álnokságát és fortélyát. Ezzel támad minket szüntelenül, s bizonyára be is hálózna, ha Isten szüntelen nem segítene rajtunk. Mert egyrészt értelmünk is ki van téve csalárdságának természetes hiábavalóságánál fogva, másrészt akaratunk is hajlandóbb a rosszra, mint a jóra, s így szívesen hallgatna a sátán szavára.

L. Miért kéred, hogy Isten ne vigyen kísértésbe, amikor ez nem Istennek, hanem a sátánnak dolga?

Gy. Amint a hívőket Isten megóvjá, hogy a sátán csalárdságának áldozatul ne essenek, vagy a bűn igájába ne jussanak, úgy azokat, akiket büntet, nemcsak az üdvből zárja ki, hanem a sátán uralma alá is adja, megvakítja, értelmüket balgataggá teszi, hogy a bűn annál könnyebben győzhessen rajtuk s minden kísértés megostromolja őket.

L. Mit jelent e záradék: "Mert Tiéd az ország, hatalom és a dicsőség mindörökké"?

Gy. Ismét figyelmeztet arra, hogy imádságunkat inkább Isten hatalma és jósága támogatja, mint önbizalmunk. Megtanít e kifejezés még arra is, hogy minden imádságunkat Isten dicsérésével kell végeznünk.

L. Nem szabad mást kérni Istentől, mint ami ez imában bennfoglaltatik?

Gy. Más szavakkal, más módon szabad kérnünk, de egyúttal tudnunk kell, hogy Istennek csak az oly imádság tetszik, mely az Úri imádság, a helyes imádkozás egyetlen szabálya szerint történik.

5. A szentségekről

A SZENTSÉGEKRŐL

L. Azon sorrend szerint, melyet kiszabtunk, itt az ideje, hogy áttérjünk a negyedik részre, mely Isten tiszteletéről szól.

Gy. Azt mondtuk, hogy Isten tisztelete abban áll, hogy Istent tartsuk minden jó szerzőjének, jóságát, igazságát, bölcsességét, hatalmát dicsérettet és hálaadással illessük.

L. Nem adott Isten nekünk szabályt e részben?

Gy. Minden dicséret és hálaadás, ami a Szentírásban van, nekünk szabály gyanánt szolgál.

L. Nincs az Úri imádságban semmi, ami erre vonatkozik? Gy. Mikor óhajtjuk, hogy neve megszenteltessék, azt kívánjuk, hogy minden munkája, úgy amint van, dicsőségét sugározza. Az ember tartsa őt irgalmasnak, mikor a bűnösöknek megbocsát, igazságosnak, ha büntet, s ha ígéreteit övéivel szemben teljesíti, igaznak. Végre akármelyik munkáját vizsgáljuk, buzduljunk az ő magasztalására. Ez jelenti azt, hogy minden jó dicsérete őt illeti.

L. Mit tanulhatunk abból, amiről eddig beszéltünk?

Gy. Azt, amiről maga az igazság is bizonyosságot tesz, s amit kezdetben is említettem, hogy ti. az örök élet nem egyéb, mint az Atya Istennek s az ő küldöttének, a Jézus Krisztusnak ismerése; úgy ismerni Őt, mondom, hogy illendő tisztelettel legyünk iránta, hogy ne csak urunk, hanem atyánk és megtartónk is legyen, s viszont mi is fiai és szolgálói legyünk, s egész életünket az Ő dicsőségére szenteljük.

L. Mily úton-módon juthatunk el e nagy jóhoz?

Gy. Ezért adta nekünk szent ígését. Mert a lelki tudo mány olyan, mint az ajtó, melyen át égi birodalmába juthatunk.

L. Hol kell keresnünk ezt az ígét?

Gy. A Szentírásban.

L. Hogyan lehet azt gyümölcsözőn használni?

Gy. Ha azt szívünk teljes biztosságával akként öleljük magunkhoz, mint égből alászállott igazságot, ha tanulékonyak iparkodunk lenni vele szemben, ha 52 értelmünket, akaratunkat alárendeljük, ha szívvel-lélekkel szeretjük, ha szívünkbe bevésve ott gyökeret ver s az örök életre gyümölcsöt hoz, ha végre rendelése szerint élünk, akkor üdvösségünkre szolgál, amire rendeltetett is.

L. Mindez hatalmunkban áll?

Gy. Egyáltalán nem. Az egy Istennek kell az egész lelkét kegyelmével megteremnie bennünk.

L. Nem kell-é hát szorgalmasoknak lennünk s minden buzgalmunkkal arra törekednünk, hogy a szent ígét olvassuk, halljuk és felette gondolkozzunk?.

Gy. De igen. Míg az egyeseknek az a kötelességük, hogy napról-napra olvassák az írást, addig mindenkinek főgondja legyen, hogy szorgalmasan látogassa az istentiszteletet, hol az üdvösség tudományát fejtegetik a hívők gyülekezetében.

L. Nem tartod hát elégnek, ha mindenki otthon maganosan olvassa a Szentírást és nem jön össze a nép ugyanazon tudomány hallgatására?.

Gy. Egybe kell gyülekeznünk, amennyiszer csak lehet.

L. Bizonyítsd be!

Gy. A bizonyításra bőven elégséges Urunk egy akarata. Mert az egyház számára nem oly istentiszteleti rendet szabott, amelyet ketten vagy hárman tartanak meg, hanem általán véve mindenek. Azonfelül azt mondja, hogy az egyház épülésének és fenntartásának ez az egyedüli módja. Legyen hát ez előttünk szent és sérthetetlen szabály, és senki se higgye, hogy a mester felett bölcselkedhetik.

L. Tehát szükséges, hogy az egyházak élén pásztorok álljanak?.

Gy. Igen, sőt szükség hallgatni őket, s Krisztus tudományát, melyet hirdetnek, tisztelettel és félelemmel fogadni tőlük. Ennélfogva, aki őket megveti, hallgatni röstelli, Krisztust veti meg s elszakad a hívők társaságától.

L. De elégséges-é, ha a pásztor egyszer megtanítja a keresztyén embert, vagy egész életünkben tanulnunk kell?.

Gy. Kitartás nélkül a kezdet vajmi keveset ér. Krisztus tanítványainak kell lennünk mindvégig, helyesebben vég nélkül. S az egyház szolgálóira azt a feladatot bízta, hogy helyette és nevében tanítsanak minket.

L. Az ígét kívül nincs más eszköz, ami által Isten magát velünk közölné?.

Gy. Az igehirdetéshez csatolta a szentségeket.

L. Mi a szentség?.

Gy. Isten irántunk való jóakarátának külső tanúbizonysága, mely látható jeggyel mutatja a lelki kegyelmet, szívünkbe vési Isten ígéreteit, s így azok felől még bizonyosabbakká leszünk.

L. Hogyan? Hát egy látható jegyben akkora erő van, hogy a lelkiismeretet is erősebbé teheti az üdvösségbe vetett hitben?.

Gy. Magától nincs benne ily erő, hanem Isten akaratából, s mivel ily célra rendeltetett..

L. Isten ígéreteit szívünkbe véssni a Szentlélek dolga; hogy állíthatod hát ugyanezt a szentségekről is?.

Gy. A Szentlélek és a szentségek között nagy a különbség, mert a lelkek megihletése és megindítása, az értelem megvilágosítása, a lelkiismeret biztossá és békéssé tévése, valóban egyedül a Szentlélek munkája, és pedig oly módon, hogy mindezt az Ő saját munkájának is kell tartanunk, s ez áldásokért csak Neki kell hálát s dicséretet mondanunk. Ez azonban a legkevésbé sem gátolja, hogy Isten szentségeket használjon, mintegy másodrendű eszközök gyanánt úgy, ahogyan jónak látja, s ezt a Szentlélek erejének minden megsértése nélkül cselekedje.

L. Tehát azt tartod, hogy a szentség ereje és hatása nem a külső elemben van, hanem egészen Isten Lelkéből árad?.

Gy. Azt gondolom. Isten erejét eszközök által látta jónak gyakorolni s e célra rendelte a szentségeket, s mindezt úgy cselekszi, hogy azok szent lelke erejét semmivel sem csökkentik.

L. Meg tudnád mondani, miért cselekszik így?.

Kálvin János: A genfi egyház kátéja

Gy. Erőtelenségünk támogatására teszi ezt, mert hogyha egészen lelkiek volnánk, az angyalok módjára úgy őt, mint kegyelmét láthatnók, de mivel földi testben vagyunk, szükségünk van alakokra és képekre, hogy a lelki és mennyei dolgok felől valami földi képzetünk legyen. Mert másként nem tudnók azokat fölfogni. Együttal az is hasznunkra válik, ha minden érzékünket eltöltik a szent ígéretek, s így biztosabbak leszünk azok felől.

L. Ha igaz, hogy Isten azért rendeli a szentségeket, hogy gyarlóságunkat támogassák, vajon nem vádolható-é önteltséggel az, ki azt mondja, hogy nincs szüksége a szentségekre s nem él velük?.

Gy. De igen, úgyannyira, hogy aki önként távol tartja magát tőlük, mintha nem is volna szüksége rájuk, az Krisztust veti meg, az Ő kegyelmét utasítja vissza és az Ő szent lelkét oltja ki.

L. De a szentségekből a lélek megnyugtatóására minő hit és biztonság nyerhető, ha jók és rosszak vegyesen élhetnek velük? Gy. Ámbár Istennek a szentségekben följánlott ajándékait legalább magukra vonatkozólag - hogy úgy szóljak - semmivé teszik az istentelenek, mégsem képesek arra, hogy a szentségeket megfosszák természetüktől és erejüktől.

L. Hogyan és mikor van hát hatása a szentségekkel való élésnek?.

Gy. Ha hittel vesszük őket, s bennünk Krisztust és az Ő kegyelmét keressük.

L. Miért mondd, hogy Krisztust kell bennünk keresnünk?.

Gy. Tudom, hogy nem szabad látható jegyekhez ragaszkodnunk, üdvösséget látható jegyekben keresnünk; nem szabad azt képzelnünk, hogy bennünk valami erő van az üdvösség elnyerésére, sőt tudom, hogy a jegyet csak oly segítségnek kell tartanom, mely egyenest a Krisztushoz vezet, hogy üdvösségünket s teljes boldogságunkat tőle magától kérjük.

L. Ha a velük való éléshez hit szükséges, miként mondhatod, hogy hitünk megerősítésére szolgálnak, s bennünket Isten ígéretei felől tesznek bizonyosakká?.

Gy. Nem elég, ha a hívés csak megkezdődött bennünk, ha folyton nem táplálkozik s napról-napra jobban nem növekszik. Isten a hit táplálására, erősítésére és terjesztésére rendelte a szentségeket. Ezt jelzi Pál apostol is, mikor azt mondja, hogy a szentségek Isten ígéreteinek megpecsételésére szolgálnak.

L. De nem a hitetlenség jele-é az, hogy Isten ígéreteiben hitünk nem szilárd, ha egyéb körülmények nem erősítik?.

Gy. Csakugyan kitűnik mindebből az a hitbeli gyengeség, mely még Isten fiait is sújtja, de azért ők, bár hitük csekély és tökéletlen, megmaradnak Isten gyermekeinek. Míg itt e földön élünk, mindig megmarad testünkben a hitetlenség csírája, amit másként le nem győzhetünk, mint folytonos, mindvégig tartó tökéletesedéssel. Tehát szükséges, hogy a hitben előrehaladjunk.

L. Hány szentsége van a keresztyén egyháznak?.

Gy. Minden hívők általában kettővel élnek.

L. Melyek azok?.

Gy. A keresztség és a szent-vacsora.

L. Mi egyező és különböző van e két szentség között?.

Gy. A keresztség mintegy belépés az egyházba. Ebben van bizonyosságunk afelől, hogy Isten minket, akik egyébként idegenek vagyunk, családjába, szolgálói közé fogad. Az úrvacsora pedig azt tanúsítja, hogy Isten lelkünk táplálása által atyánknak mutatja magát.

L. Hogy mindkettőről tisztább ismeretet szerezhessünk, vegyük őket külön! Először is mi a keresztség értelme?.

Gy. A keresztségnek két része van, mert egyrészt a bűnbocsánatot, másrészt a lelki újjászületést ábrázolja.

L. Miben hasonlít a víz e dolgokhoz? Hogyan ábrázolhatjuk őket?

Gy. A bűnbocsánat egy neme a megmosatásnak, ami által lelkünk megtisztul foltjaitól, s a víz is éppen így mossa el a testnek szennyét.

L. Mit mondhatunk az újjászületésről?

Gy. Az újjászületés kezdete természetünk megöklése, végcélja pedig az, hogy új teremtmények legyünk, s így a halált ránk nézve az jelképezi, hogy fejünkre vizet öntenek, az új életet pedig az, hogy nem maradunk abban végképp elmerülve, hanem egy pillanatra ugyan, mint a koporsóba, alászállunk, de újra felmerülünk.

L. Azt gondolod, hogy a víz a lélek fürdője?

Gy. Semmi esetre. Ezt a tisztességet nem szabad elrabolni Krisztus véréből, mely azért ömlött, hogy eltörölje minden mi szennyünket, s Isten előtt tisztává és mocsoktalanná tegyen. S ennek a megtisztításnak gyümölcsét akkor vesszük el, mikor ama szent vérrel a Szentlélek meghinti a mi lelkünket. A szentség mindezen dolognak megpecsétlése.

L. De hát azt gondolod, hogy a víz nem egyéb, mint a megmosatásnak képe?

Gy. Azt gondolom, hogy kép, de az általa kiábrázolt valóság vele a legszorosabb összefüggésben van. Mert Isten nem csal meg minket, ha ajándékokat ígér. Ezért biztos, hogy a keresztségben Isten bocsánatát és az új életet ajánlja nekünk, és mi ezeket fogadjuk el.

L. Mindenre kiárad-e a kegyelem különbség nélkül? .

Gy. Sok balga ember elzárkózik előle oktalanul, haszontalanná teszi önmagára nézve. Csak a hívek veszik el gyümölcsét. De ez legkevésbé sem változtatja meg a szentség természetét.

L. Az újjászületés honnan származik?

Gy. Krisztus halálából s egyúttal feltámadásából, mert Krisztus halálában oly erő van, hogy bennünk az ó-embert megfeszíti, természetünk bűnös voltát eltemeti, hogy többé ne uralkodjék felettünk. Viszont az újjászületés áldása az, hogy új életre kelünk, s Isten igazságának akarunk engedelmeskedni.

L. Hogyan hárulnak ránk mind e javak a keresztség által?

Gy. Úgy, hogy Krisztust öltözzük magunkra s az Ő lelkét vesszük, ha a keresztségben felajánlott ígéreteket nem utasítjuk vissza, s tesszük ezáltal gyümölcstelenekké.

L. Mit kell tennünk, hogy helyesen éljünk a keresztséggel?

Gy. A keresztséggel való helyes élés hiten és bűnbánaton alapul. Lelkünk hite szilárd legyen afelől, hogy ha Krisztus vére minden szennytől megtisztít, Istennek tetszünk, aztán érezzük, hogy az Ő lelke lakozik bennünk, magyarázzuk ezt mások előtt tetteinkkel, s gondolkodjunk szüntelenül arról, hogy a testet meggyilkoljuk, s Isten igazságának engedelmeskedjünk.

L. Ha a helyes keresztséghez mindez megkívántatik, hogyan lehet, hogy gyermekeket keresztelünk? Gy. Nem szükséges, hogy a keresztséget mindig hit és bűnbánat előzze meg. Azoktól kívánja meg Isten mindkettőt, kik koruknál fogva úgy a hívésre, mint a bűnbánatra képesek. Tehát elég, ha a gyermekek felserdülésük után mutatják ki keresztségük gyümölcsét.

L. Be tudnád bizonyítani, hogy ez állításod nem képtelenség?

Gy. Ha feltesszük, hogy Isten mindent ésszerűen rendelt el, akkor igen. Mózes és az összes próféták azt tanítják, hogy a körülmetélés a bűnbánatnak jegye, tanúsítja ezt Pál is, s mégis látjuk, hogy a gyermekeket is részesítették benne. L. De hát ugyanazon oknál fogva, mely a körülmetélésnél fennforgott, kell a keresztségre is bocsátanunk a gyermekeket?

Gy. Éppen azon oknál fogva. Mert Isten azon ígéreteket, melyeket egykor Izrael népének adott, most az egész világra kiterjeszté.

L. De hogyan következteted ebből, hogy jegyet is kell használnunk?

Gy. Ha valaki jól szemügyre veszi a dolgokat, látja, hogy az szükséges. Mert Isten ezzel a törvényével nem úgy tett részesévé azon kegyelemnek, melyet azelőtt Izraelnek felajánlott, hogy egyúttal e kegyelem homályosabb, vagy részben csekélyebb lett ránk nézve. Sőt az Izraelnek felajánlott kegyelmet még fénylőbben és tündöklőbben árasztá ki ránk.

L. Azt gondolod, hogy ha a gyermekeket kizárnók a keresztségből, akkor Isten kegyelme vallana kárt Krisztus eljövetele által?

Gy. Bizonyos, hogy így van. Mert ha megszűnik a jegy, mely oly hatásosan bizonyítá Isten irgalmasságát s erősíté az ígéreteket, megszűnnék egy nagy vigasztalás, melyet a régiek élveztek.

L. Azt gondolod hát, hogy ha Isten az Ószövetségben magát a kisdedek atyjának mutatandó, azt kívánta, hogy az üdvösség ígérete testükre látható jeggyel felrovassék, akkor méltatlan dolog, ha Krisztus megjelenése következtében a hívek kevesebb erősítést nyernek, amennyiben egyrészt ugyanazon ígéret áll fenn velünk szemben, másrészt pedig Isten irántunk való jóságának tisztább jegyét adá Krisztusban?

Gy. Azt gondolom. Továbbá, mivel bizonyos, hogy a keresztség ereje és - hogy úgy szóljak - lényege, a kisdedekkel közös, ezért nyílt igazságtalanság történnék velük, ha tőlük megtagadnók a jegyet, mely az igazságnál mégis alsóbbrendű.

L. Mi feltétel alatt kell hát keresztelni a gyermekeket? .

Gy. Biztosaknak kell lennünk, hogy a hívek magvának ígért áldásnak örökösei, s így egykor, midőn felnövekednek, keresztségük igaz jelentését megismervén, elveszik és megtermik annak gyümölcsét.

L. Térjünk át az úrvacsorára. Először mondd meg, hogy mi van az úrvacsorában jelképezve?

Gy. Krisztus az úrvacsorával arra akart megbocsátani, hogy teste és vére közlésével neveli lelkünket az örök élet reménységére.

L. Miért van az Ur teste kenyérrel, vére borral kiábrázolva?

Gy. Ez tanít meg arra, hogy aminő ereje van a kenyérnek, a test táplálására s a jelenvaló élet fenntartására, ugyanolyan erő van az Úr testében is a lelkeknek szellemi táplálására. Amint a bor megvidámítja az ember szívét, visszaadja erejét s egészen megerősíti, Krisztus véréből ugyane haszon háramlik lelkünkre.

L. Tehát az Úr testével és vérével táplálkozunk?

Gy. Igen, mert, ha üdvőségünk teljes hite arra van alapítva, hogy az Ő engedelmisségét, mellyel az Atyával szemben viseltetett, Isten nekünk tulajdonítja épúgy, mintha a miénk volna, szükség, hogy Ő a mi birtokunkban legyen. Mert javait velünk másként csak úgy közölheti, ha átadja magát nekünk.

L. De hát nem nekünk adta-é magát, mikor a halált 59 elszenvedte, hogy minket megbékéltessen az Atyával és megmentsen az ítélettől?

Gy. De igen. Ám ez nem elég, ha most el nem fogadjuk Őt, s így nem vesszük el halála gyümölcsét, hatását.

L. Nem hittel történik-é az Ő elfogadása?

Gy. De igen. Azonban egyúttal jeleznem kell azt is, hogy ez csak akkor történhetik, ha nem csak azt hisszük, hogy meghalt azért, hogy a haláltól megszabadítson minket, feltámadt, hogy nekünk életet adjon, hanem azt is megismerjük, hogy bennünk lakik, s mi vele annyira egyek vagyunk, mint a tagok a fővel, s ezen összeköttetés áldásánál fogva minden javainak részeseivé leszünk.

L. Hát ez a közösség csak az úrvacsora által jöhet létre?

Gy. Egyáltalán nem. Mert Pál tanúsága szerint az evangélium által is közöltetik velünk Krisztus. S Pál jogosan tanít, hogy midőn az evangéliumot hallgatjuk, akkor testéből való test, csontjából való csont

vagyunk, Ő az élő kenyér, ki az égből leszállt lelkünknek táplálására, hogy mi vele egyek vagyunk, mint Ő az Atyával, s több efféle.

L. Minő előnyünk származik a szentségből, s mi teszi azt ránk nézve hasznosabbá?

Gy. Az a körülmény, melyet már említettem, hogy ti. a Krisztussal érzett közösséget erősíti, növeli. Azt mondhatjuk, hogy Krisztust részben mind a keresztségben, mind az evangéliumban vehetjük, de egészen csak az úrvacsorában.

L. Mit jelent ránk nézve a kenyér jegye?

Gy. Azt, hogy Krisztus testét úgy vesszük, amint egyszer áldozatul bemutatá értünk Istennek, hogy vele megengeszteljen, s így biztosan tudjuk, hogy Isten engesztelődésében részünk van.

L. Mit jelent ránk nézve a bor jegye?

Gy. Azt, hogy Krisztus, amint egyszer a bűnösök elégtételéért s megváltásunk díjául vérét kiontá, úgy most is ital gyanánt adja nekünk, hogy a belőle származandó gyümölcsöt elvegyük.

L. Feleleteid szerint az Úr szent vacsorája halálához vezet minket, hogy annak ereje közöltessék velünk..

Gy. Igen, mert az egyetlen és örök áldozat, mely üdvösségünkre elégséges halálában történt meg. Ezért nincs más hátra, mint hogy élvezzük azt..

L. Tehát nem oly célból rendelte Isten az úrvacsorát, hogy Néki fia testét mu tassuk be?

Gy. A legkevésbé sem; mert e jog egyedül Krisztust illeti meg, aki örökkévaló főpap. Szavai is ezt fejezik ki, midőn így szól: "Vegyétek és egyétek", mert nem parancsolta e szavakban, hogy áldozzuk az Ő testét, hanem, hogy vegyük.

L. Miért van szükség két jegyre?

Gy. Ebben Isten erőtelenségünknek jön segítségére, s szeretettel arra tanít, hogy nemcsak étele testünknek, hanem itala is, s így lelki életünk minden szükségét Nála kell keresnünk..

L. Egyformán kell-e kivétel nélkül mindenkinek mindkettővel élnie?

Gy. Krisztus így parancsolta, s az Ő parancsolatát megvetni, annak ellentmondani a legnagyobb bűn.

L. Az előbb említett áldásoknak jegyeit vesszük-e az úrvacsorában, vagy pedig tényleg magukat az áldásokat?

Gy. Mivel a mi Urunk, a Krisztus, maga az igazság, kétségtelen, hogy ígéreteit be is váltja, s amint jegyekkel ígér, valósággá is teszi. Ennélfogva nem kétkedem abban, hogy amint az igével és jegyekkel tanúsítja, úgy lényegének részeseivé is tesz, hogy egy életünk legyen övele.

L. De hogy lehet ez; hisz Krisztus teste az égben van, mi pedig még a földön vándorlunk?

Gy. Szentlelke csodálatos, titokzatos erejével teszi ezt. S az Ő lelkének nem nehéz összekapcsolni azokat a dolgokat sem, melyek egyébként távol vannak egymástól.

L. Tehát nem képeled, hogy Krisztus teste a kenyérben, vére pedig a kehelyben van?

Gy. Egyáltalán nem, sőt azt gondolom, hogy ha a jegyekben rejlő ígéretet el akarom érni, értelmemet föl kell emelnem az égig, ahol Krisztus van, s ahonnet várjuk Őt bíránk és Megváltónk gyanánt, s, így a földi elemekben hasztalanul is keresnök Őt.

L. Hogy szavaid tartalmát jobban összefoglaljuk, ugyebár azt mondjuk, hogy az úrvacsorában két dolog van: a kenyér és bor, mit szemmel látunk, kézzel fogunk s nyelvünkkel ízlelünk, továbbá Krisztus, akit bensőbben, mintegy igazi tápláléka gyanánt vesz magához lelkünk..

Gy. Igen, s úgy annyira, hogy e körülmény megerősít bennünket azon hitben, hogy testünk is föl fog támadni, s az úrvacsora erre mintegy zálogul szolgál; mert az élet jegye az úrvacsorában testünkkel is közöltetik.

L. Hogyan élhetünk helyesen ezzel a szentséggel?

Gy. Úgy, amint Pál mondja: "Próbálja meg ki-ki magát, mielőtt odajárulna".

L. Mit kell megpróbálnia?

Gy. Hogy igazán Krisztus tagja-é..

L. S miből tudhatja ezt meg?

Gy. Ha igaz bűnbánat és hit lakozik szívében; ha felebarátait igaz szeretettel szereti, ha lelke tiszta minden gyűlölettől s rosszakarattól.

L. Tökéletes hitet és szeretetet követelsz-é így az emberektől?

Gy. Bizonyára szükséges, hogy úgy az egyik, mint a másik ép és minden tetetéstől ment legyen, de akárkitől is hiába kívánnánk oly tökéletességet, mely semmi kívánnivalót ne hagyna fönn, mert ilyet emberben sohasem lehet találni.

L. Mostani tökéletlenségünk nem gátol-é abban, hogy az úrvacsorához járuljunk? Gy. Nem; sőt ha tökéletesek volnánk, nem volna többé szükség a szent vacsorára, melynek erőtlenységünk támogatójával s tökéletlenségünk segítőjéül kell szolgálnia..

L. E két szentség nem szolgál-é még más célra?

Gy. Vallástételünknek is jegyei és mintegy ismertető eszközei. Mert a szentségek használatával teszünk az emberek előtt hitünkről vallást, s bizonyítjuk, hogy Krisztusban mindnyájunkat egy vallás érzete hat át.

L. Ha valaki a szentségekkel való éleést megveti, mit kell róla tartanunk-?.

Gy. A szentségek megvetése Krisztus megtagadása s 62 s az ilyen ember, mivel szégyelli magát keresztyénnek vallani, méltatlan arra, hogy keresztyénnek tartsák..

L. Elég mindkét szentséget egyszer vennünk életünkben? .

Gy. A keresztséget annyira elég egyszer vennünk, hogy ismételnünk nem is szabad, de az úrvacsorájával másképp vagyunk.

L. Mi a különbség a kettő között?

Gy. A keresztség által vesz fel bennünket Isten egyházába szolgálói közé, s miután fölvelt az övéi közé, az úrvacsorájával mutatja meg, hogy gondja van folytonos tápláltatásunkra.

L. Szabad-é akárkinek kereszteni s úrvacsorát osztani? .

Gy. Ez azoknak dolga, akiknek a nyilvános tanítás kötelessége a gyülekezetben. Mert a gyülekezetnek az üdvösség tudományával való megelégitése és a szentségek kiszolgáltatása a legszorosabb összefüggésben állanak egymással.

L. Bizonyítja-é ezt a Szentírás?.

Gy. A keresztelést Krisztus kiválólag apostolaira bízta, az úrvacsorára vonatkozólag pedig azt parancsolta, hogy az Ő példáját kövessük, a tanítványok azt mondták, hogy az úrvacsora kiosztásával az Ige szolgáját bízta meg.

L. A lelkipásztorok, kik föl vannak ruházva a szentségosztással, kötelesek-é válogatás nélkül mindenkit részesíteni a szent jegyekben?.

Gy. A keresztségre vonatkozólag nem kell válogatást tenniük, mert manapság csak gyermekeket keresztelnek; az úrvacsoránál azonban vigyázni kell a lelkésznek arra, hogy olyannak ki ne szolgáltassa, aki nyilván méltatlan rá.

L. Miért?.

Gy. Azért, mert ez csak a szentség meggyalázásával s bemocskolásával történhetnék..

L. Miért részeltethette hát Krisztus a bűnös Júdást vacsorájában?

Gy. Azért, mivel még istentelen tette nem jött napfényre. Krisztus ugyan tudta, de az emberek nem.

L. Mi lesz hát a képmutatókkal?

Gy. A lelkész őket, bár méltatlanok, nem zárhatja ki a vacsorából, de Isten mindaddig nem ítéli el őket, míg az emberek előtt fel nem fedí azok bűnös voltát.

L. Mi lesz akkor, ha valakitől a lelkész maga megtudja, hogy méltatlan, vagy figyelmeztetik rá?

Gy. Még ez sem elég arra, hogy az úrvacsorájához ne bocsássa őket, ha nincs elégséges bizonyíték s az egyház nem ítél ez ügyben.

L. Ezért szükséges hát, hogy az egyházban valami biztos kormányzati rend legyen?

Gy. Igen, mert az egyház másként nem lehet Istennek tetsző jó rendben, erkölcsben. Ezért választanak véneket is, hogy az erkölcsre ügyeljenek, a botránkozások elkerüléséről gondoskodjanak, s végül azokat, akiről megtudják, hogy a szent jegyek elvételére semmiképpen nem méltók, s a szent asztalhoz a szentség bemocskolása nélkül nem bocsáthatók, a szent jegyeiktől távol tartsák.

- Vége a káténak. –

6. Imák

FÜGGELÉK

A) Imák.

Reggeli imádság.

Isten, Atyám, Megtartóm, ki irántam való jóságodból megengeded, hogy az éjjel elmúltával e napra eljuthassak, cselekedjed, hogy e napot is szent nevednek félelmében és tiszteletében töltssem el. Minden gondolatom, beszédem és cselekedetem engedelmesség, akaratodnak teljesítése legyen. Minden tettem szolgáljon neved dicsőségére, embertársaim épülésére, hogy példából tanulják meg a Te tiszteletedet. S amint napodnak fénye testünket megvilágosítja és beragyogja a világot, úgy Lelked ragyogásával világosítsd meg értelmemet, hogy vezéreljen engem igazságodnak utáiban. Bármit cselekedjem, az legyen végső célom, hogy neked s dicsőségednek szolgáljak, minden boldogságot, kegyelmet és jótéteményt egyedül csak Tőled várjak. Semmi munkába se kezdjek, mely nem kedves Előtted. Cselekedjed továbbá, hogy míg testemért és életemért munkálkodom, ama boldog és mennyei élet legyen osztályrészem, melyet gyermekeidnek ígértél. Mutasd meg, hogy úgy testemnek, mint lelkemnek oltalmazója vagy, s védelmezz, erősíts a sátán minden támadása ellen. Oltalmaz meg minden fenyegető veszedelemtől. S mivel a jó kezdet mit sem ér kitartás nélkül, kérlek Téged, Uram, hogy ne csak e mai nap légy vezérlőm, hanem életem végéig fogadj a Te hitedbe, hogy nevednek félelmében fussam meg egész életemet. És mivel nekünk mind jobbakká kell lennünk, növeljed napról-napra bennünk kegyelmed ajándékait, hadd legyünk végre egyek Szent Fiaddal, ki a mi lelkünknek éjjelnappal, örökké fénylő napja. Hogy e sok jótéteményedet elvehessem, felejtsd el vétkeimet, s bocsásd meg azokat véghetetlen irgalmadból, amint megígérted mindazoknak, akik lélekkel keresnek tégedet. Amen.

Részlet a 143. zsoltárból.

Adjad, hogy hamar halljam kegyelmességedet, mert tebenned bízom, mutasd meg nékem az utat, melyen járjak, mert hozzád emeltem az én lelkemet. Szabadíts meg engemet az én ellenségeimtől, ó, Uram, mert tőled várok oltalmat. Taníts meg engemet, hogy a te akaratodat tegyem, mert én Istenem vagy te: a te jó lelked vezéreljen engem egyenes úton.

Iskolába menetel előtt mondandó imádság.

Részlet a 119. zsoltárból.

Vajon mi módon jobbítja az ifjú az ő útját, ha nem a te beszédednek megtartásával? Teljes szívvel kereslek tégedet; ne engedjed, hogy elidegenüljek a te parancsolataidtól. Adj nekem oly értelmet, hogy megőrizsem a te törvényedet és megtartsam azt teljes szívemből.

* * *

Isten, ki minden bölcsességnek s tudománynak forrása vagy, ha nagy jóságoddal megengeded, hogy gyermekkoromban jóra tanítsanak, a szent és kegyes életre vezessenek, világosítsd meg elmémet, mely sötétségben tévelyeg, s egyúttal cselekedjed, hogy a tanulásra alkalmas legyek, emlékezetemet erősítsd, szívemet igazgassad, hogy önként vágyódjék a tökéletesedésre, s hogy az alkalom, melyet nyújtasz, hanyagságom miatt hasznom nélkül el ne múljék. Ezért öntsd ki reám Lelkedet, a tudásnak, igazságnak, ítéletnek és okosságunknak lelkét, hogy munkám eredményes, tanítóm fáradsága hasznos legyen. Bárminek tanulásába fogjak is, hadd lebegjen előttem szüntelenül amaz igaz cél, hogy tégedet Fiadban, a Krisztusban megismerjelek. Akármit tanulok, hadd legyen az vezérlőm az igaz kegyességre. S ha megígéred, hogy a kicsinyeket és alázatosakat bölcsességgel, a tiszta szívűeket ismeretteddel áldod meg, s a gőgöket és istenteleneket lesújtod, értelmükben haszontalanokká teszed, kérlek: taníts engem igaz alázatosságra, hogy tanulékony s engedelmes legyek Veled szemben, aztán minden feljebbvalóimmal szemben. Gyűjts vágyat szívemben, hogy kivétvén onnét minden bűnös óhajt, igazán keresselek tégedet. Zsenge koromban hadd tanuljam meg tiszteletedet, s ha felnövekszem, bárhova szólítasz, mindenütt csak néked szolgáljak. Ámen. A 25. zsoltárból.

Az Úrnak titka azoknak adatik, kik őtet félik és az ő frigyét megjelenti nekik.

Asztali áldás.

A 104. zsoltárból.

Mindenek te reád néznek Uram, hogy eledelt adj nekik alkalmas időben. Mikor Te adsz nekik, akkor takarnak; mikor a Te kezedet megnyitod, bételnek a Te jóvoltoddal Uram, Te vagy minden jónak kiapadhatatlan kútforrása, töltsd ki reánk áldásodat, és az ételt és italt, melyek irántunk való jóságodnak ajándékai, szenteld a mi épülésünkre, hogy parancsolatod szerint mértékletesen s józanul élvén velük, tiszta lelkiismerettel étkezzünk. Engedd, hogy hálás szívvel mindig atyánknak s minden jók szerzőjének ismerjünk és hirdessünk, s úgy éljünk a testi táplálékokkal, hogy szívünk érzéseivel mégis inkább tudományod lelki kenyereére vágyódjunk. Hadd táplálja e mennyei kenyér lelkünket az örök életre.

Mózes V. könyve VIII. részéből.

Nemcsak kenyérral él az ember, hanem mindazzal él az ember, valami származik az Úrnak szájából.

Evés után való hálaadás.

A 117. zsoltárból.

Dicsérjétek az Urat minden népek, mert elhatalmazott mirajtunk az Ő irgalmassága, és az Úrnak igazsága megmarad örökké. Dicsérjétek az Urat!

A fordító utószava

Jelen fordításunk Calvinus: Catechismus genevensis posterior című műveiből készült (Corpus Reformatorum XXXIV. 1-160. o.), melynek latin szövege, mint egész bizonyossággal megállapítható, Kálvin régebbi hasonnemű hittani munkája alapján 1545-ben adatott ki. Ugyancsak ez idő tájról származik káténk francia szövege is, melyet szintén használnunk kellett fordításunknál. A káté terjedelmére nézve azt óhajtom megjegyezni, hogy ahol a francia szöveg a latinnal szemben többletet mutatott, a többletet fordításom is adja. Továbbá nem hagyhatom említés nélkül azt sem, hogy a függelékhez csatolt konfirmációi résznél, melynek különböző részei az eredeti szövegben vitás eredetűek voltak, csak azt óhajtottam adni, ami bizonyára Kálvintól ered.

A fordító